Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 302 (14322) | 1973 оной декабриин 26, среда | Сэн 2 мүнгэн

...ХЭР Н. В. ПОДГОРНЫН РИГЭДЭ ...ЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

...ГЭ. (ТАСС). КПСС-эй ...ай Политбюрогой гэ... СССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй Тү...эгшэ нүхэр Н. В. Под...ый декабриин 24-дэ ...ерэбэ.

...твиин КП-гэй ЦК-гай ...эхи секретарь А. Э. ...Латвиин ССР-эй Вер... Соведэй Президиу... Түрүүлэгшэ В. П. Ру... республикын Министр...эй Соведэй Түрүүлэг... Ю. Я. Рубэн, Латвиин ...эй ЦК-гай бюрогой гэ... гэшүүндэ кандида... Латвиин ССР-эй Вер... Соведэй Президиумэй ...үлэгшын орлогшонор, ...бликын Министрнүү... Соведэй Түрүүлэгшын ...шонор Латвиин ССР... Верховно Соведэй Пре...умэй гэшүүд, республи... ба Ригын партийна, ... зургаануудай хүтэлбэ...шэд, ажалшадай тү...лөөлэгшэд вокзал дээрэ Н. В. Подгорные угтаа.

Энэл үдэртөө Н. В. Подгорный Ригэдэхи «Радиотехника» гэжэ үйлэдбэриин техническэ нэгэдэлэй гол предприяти — А. С. Поповой нэрэмжэтэ радио бүтээдэг заводто хүрэжэ, социалис мүрысөөнэй ябасатай, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэбэй дүүргэлтэтэй танилсаһан байна.

Н. В. Подгорный В. И. Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табяа, латыш улаан сэрэгшэдэй музейдэ хүрөө.

Латвиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Э. Восс, Латвиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. П. Рубен, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Я. Рубэн Н. В. Подгорнотой хамта ябалсаба.

...ХЭР А. Н. ШЕЛЕПИНЭЙ АШХАБАДТА ...ЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

...ШХАБАД. (ТАСС). ...С-эй ЦК-гай Политбю... гэшүүн, ВЦСПС-эй ...үлэгшэ нүхэр А. Н. ...епин декабриин 24-дэ ...ерэбэ.

...ркменистанай Компар... ЦК-гай нэгэдэхи сек...ь М. Г. Гапуров, Турк...н ССР-эй Верховно ...эй Президиумэй Тү...гшэ А. М. Клычев, ...бликын Министрнүү... Соведэй Түрүүлэгшэ ... Оразмухамедов, Турк...станай КП-гэй ЦК-гай ...эхи секретарь В. Н. ...в. Туркменистанай КП... ЦК-гай бюрогой гэшүүд, ...үндэ кандидадууд, рес...икын партийна, совет, ...союзай зургаануудай ... хүтэлбэрилэгшэд ...орт дээрэ А. Н. Шеле...е угтаа.

Энэл үдэртөө А. Н. Шелепин В. И. Ленинэй памятнигай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ баатарай үхэлөөр унаһан Туркменистанай сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

А. Н. Шелепин Туркмениин ССР-эй партийно-совет эдэбхитэдтэй уулзажа, хөөрэлдөө. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ, энэ Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэһөө үндэһэлэн гараһан зорилгонуудые, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб дүүргэлгын асуудалнуудые зүбшэлһэн байна.

(ТАСС).

А. ГРОМЫКО ЖЕНЕВЭҺЭЭ МОРДОБО

...ЕНЕВЭ. (ТАСС-ай тус... корр.). КПСС-эй ЦК-гай ...тбюрогой гэшүүн, ...Р-эй гадаадын хэрэгүү... министр А. А. Громы... Дүтын Зүүн зүгэй асуу... зүбшэлхэ эбэй конфе...дэ хабаадаад, Эхэ...оо бусахана декабриин ... Женевэһээ мордоо.

...Н-ой Женевэдэхи от...иин дэргэдэ саг үргэл...айдаг СССР-эй түлөө... З. В. Миронова. ...Р-эй хэрэгүүдые Швей...а саг зуура эрхилжэ ...н этигэмжэтэ Е. А. ...нов, ООН-ой Женевэ... отделениин дэргэдэ ...г гадаадын гүрэнүүдэй ...лэгшэд, Швейцариин ...ительствын, Женевын ...оной ба хотын заса...й түлөөлэгшэд А. А. ...ыкые аэродром дээрэ...үдэшэбэ.

... А. Громыко ниидэхын... урда тээхэнэ иигэжэ ...лээ:

...тын Зүүн зүгэй асуу... зүбшэлхэ конференци... хэгдэһэн хүдэлмэреэр ...ыдөө сэдьхэлээ ханан... Женевэһээ мордохомнай ...ушын заседаниинууд, ... талын уулзалганууд, ...элэлгэнүүдһээ хараха... конференцидэ түлөөлэг... гүрэнүүд урдань та...һан зорилгонуудые ...элгын түлөө харюу...лай байһанаа ойлгоно. ...Н-ой зохихо шиидхэбэ...үдые дүүргэлтэ болго...һоной үндэһөөр, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал гуримшуулан заһаруулха хэрэгые энэ дары бодото дээрэнь шиидхэхэ шухала болоод байна.

Конференциин хүдэлмэриин бүтэмжэтэйгөөр үргэлжэлхынь тула Совет тала саашадаашье оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха байха.

ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм, ООН-ой Женевэдэхи Европейскэ отделени Дүтын Зүүн зүгэй асуудал зүбшэлхэ эбэй конференциин нээгдэхын, тэрэнэй хүдэлмэриин эхилхынь тула шухала оршон байдал хангаха хэрэгтэ хубитаяа горитойгоор оруулаа гэжэ тэмдэглэхые хүсэнэб.

Хүндэмүүшээр угтаһанайнь түлөө, конференциин хүдэлмэридэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө Швейцариин правительствада, Женевын кантоной ба хотын засагуудта баясхалан хүргэнэбди.

***

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко тэрэл үдэр Москвадаа бусажа ерээ.

А. А. Громыкые СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов болон бусад тушаалтад аэродром дээрэ угтаба.

(ТАСС).

...й ёһоной хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ

...ЕВАН. (ТАСС). Урда ...амые сүлөөлхэ Национа... фронтын ЦК-гай ...идиумэй Түрүүлэгшэ, ... Вьетнамай Республи... Революционно саг зуу... правительствын зүбшэ...ын Соведэй түрүүлэгшэ ...р Нгуен Хыу Тхо тү...эй Урда Вьетнамай ...убликын делегаци ...электросвет» гэжэ ...ын гол предприяти — ...анай электролампын ...то декабриин 24-дэ ...эн байна. ...легаци Ханой ошохоёо үдэһөө хойшо Ереванһаа мордобо.

Армениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. Х. Арутюнян, Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. А. Арзуманян болон бусад тусхай тушаалтад Урда Вьетнамай Республикын, Советскэ Союзай ба Армениин ССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэропорт дээрэ вьетнам ханинараа үдэшэһэн байна.

...оз-13» программаяа дүүргэжэ үргэлжэлһөөр

...ИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ...ЛХЭ ЦЕНТР. (ТАСС). ...з-13» гэжэ онгосо дээ... долоодохи хүдэлмэриин ... декабриин 24-нэй 6 ...0 минутада эхилээ. Кос...втнар Пётр Климук, ...тин Лебедев научна...ическэ шэнжэлгэнүүд ... туршалгануудые хэхэ программаяа дүүргэжэ үргэлжэлбэ.

Петр Климугай, Валентин Лебедевэй бэень һайн. Замбуулинай онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд, научна аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. «Союз-13» гэжэ замбуулинай онгосо ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ҺҮҮЛШЫН ҮДЭРНҮҮД

ФЕВРАЛИИН ТҮСЭБӨӨР

Ой модо һайнаар харууһалха, модо тариха гэһэн даабари манай Улаан-Үдын ой модоной ажахын коллективтэ үгтэһэн. Энэ даабаряа дүүргэхэ гэжэ бидэнэр яһала оролдонобди. Байгша он соо 100 гектар газарта модо һуулгажа, даабаряа үлүүлэн дүүргээбди. 966 гектар газарай ой модон сэбэрлэгдээ. Үмхиржэ муудаһан 15 мянган кубометр модо отолһон байнабди. Нарһан модоной үрэһэ суглуулха даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ.

Хүдэлмэришэдэй түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ. Ивалгын участогай хүдэлмэришэд энэ талаар яһала һайн үрэ дүн түйлаба. Энэ участогай коллектив 11 мянган гектар газарай ой модо харууһална. Эдэнэй участок дээрэ түймэрэй болоһон нэгэшье ушар дайралдаагүй.

Манай ой модоной ажахын коллектив ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Энээн дээрэһээ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Бидэнэр мүнөө ерэхэ жэлэй февралиин түсэбөөр хүдэлнэбди.

К. ЗАБАНОВ,
Улаан-Үдын ой модоной ажахын директор.

Татьяна Рудская «Электромашина» заводой электромеханическа цехтэ изолировщигоор ажалладаг. Тэрэнэй ударидадаг комсомол-залуушуулай бригада үдэрэйнгөө даабарине 120—130 процентһээ бага бэшээр дүүргэнэ. Таня ажалдаа һайнаар хүдэлхэһөө гадна, нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Тэрэ завкомой, облпрофсоведэй президиумэй гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат. Мүн һаяхан областной комсомолой конференциин делегадаар заводой комсомолшууд тэрэниие һунгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татьяна Рудская.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРБАН ХОНОГООР УРИД

«Татарский ключ» карьерэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэйнгээ даабари байгша оной декабриин 26-да дүүргэхээр социалис уялга абаһан юм. Энэ хүсэл зорилгоёо бодото дээрэнь бөелүүлхын тула жэлэй эхинһээ ехэ эдэбхитэйгээр ажаллана. Оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэнэ. Эдэнэр Усольскын химическэ комбинадые һайн шанартай продукцяар дутамаггүйгөөр хангадаг болонхой. Байгша оной арба нэгэн һарын даабариһаа гадуур 14 мянган тонно известняк үйлэдбэрилөөд түсэбһөө гадуур 168 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ худалдаа. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэһэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэе нилээд хямдаруулаа. Тиигэжэ үйлэдбэридөө 16 мянган түхэригэй олзо оруулһан байна.

Манай коллектив декабрь һара соо бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, жэлэйнгээ даабари декабриин 21-дэ дүүргэбэ. Хүдэлмэришэднай абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэһэндээ урма баяртайнууд.

В. В. Кригерэй хүтэлбэрилдэг шулуу тээрмэдэдэг цехэй коллектив үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгаржа байнхай. Жэлэй эхинһээ социалис мүрысөөндэ диилэжэ ябана. Энэ цехэй коллектив дамжуулгын Улаан вымпел алданагүй. Ажалай түрүүшүүлэй хойно орохогүй гэжэ бэшэшье хүдэлмэришэд оролдоно.

Тиимэһээл манай карьерэй коллектив продукци гаргаха даабаряа болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбөөр продукци гаргажа эхилбэ.

В. ЮРИНСКИЙ,
«Татарский ключ» карьерэй түсэблэлгын таһагай начальник.

БАРИЛГАШАДНАЙ АМЖАЛТАТАЙ

Хурамхаанай 1.010-дахи нүүдэл колонныи барилгашад байгша оной арба нэгэн һара соо 1 миллион 670 мянган түхэригтэ барилга хэхэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Түсэбһөө гадуур 600 хониной кошара ашаглалгада үгтөө. Жэлэй һүүлшын декабрь һара соо бүри габшагайгаар хүдэлнэ. Энэ коллектив юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид декабриин 25-да дүүргэхээр уялга абаһан юм. Үнгэрһэн арбан нэгэ һарын дүн хараад үзэхэдэ, Хурамхаанай хүдөө барилгашад үгэдөө хүрэхөөр лэ хэбэртэй. Ленинэй орденой кавалер В. А. Петелин тус коллективые хүтэлбэрилнэ. Энэ нүхэрнай ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг, дүршэл шадабаритай, олондо хүндэтэй хүн юм. Тиимэһээл тус колоннын барилгашад амжалтатай һайн хүдэлнэ. Жэлэй эхинһээ «Бурятцелинстрой» трестын дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана.

Михаил Иннокентьевич Антоновой хүтэлбэрилдэг 697-дохи нүүдэл колонныи барилгашад жэлэй эхинһээ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Эдэнэр кошара, фермэнүүдэй барилга саг болзор соонь дүүргэжэ ашаглалгада тушаадаг болоо. Байгша оной арба нэгэн һарын даабариһаа гадуур 155 мянган түхэригэй барилга хэһэн байна. Жэлэйнгээ даабари болзорһоонь гурбан хоногоор урид дүүргэхэ гэһэн уялгатай. Тэрэнээ хүсэлдүүлхээр лэ хэбэртэй.

590-дэхи оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын барилгашад энэ жэл соо тон ехэ барилга хэһэн байна. Олохон объектнүүдые саг болзор соонь ашаглалгада үгөө. Манай «Бурятцелинстрой» трестын түрүү коллективүүд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, шэнэ хараа зорилгонуудые урдаа табина.

К. ГОЛЫНИНА.
«Бурятцелинстрой» трестын инженер.

ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй Виктор Опаринай комсомол-залуушуулай бригада город соогоо үнинэй мэдээжэ болонхой. Энэ бригада үдэрэйнгөө даабарине 130 процентһээ бага бэшээр дүүргэдэг юм. 1973 онойнгоо түсэб дүүргээд, мүнөө үедэ 1974 оной тоосоондо оронхой. Бригададань 13 хүн хүдэлдэг. Виктор Волков, Геннадий Горюнов, Александр Антонников гэгшэд һайн ажалаараа илангаяа илгардаг. Мүнөө үедэ бригадынхид комсомолдо Ленинэй нэрэ олгогдоһоор 50 жэлэй ойе амжалтаар угтахые зэһэнхэй хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомол-залуушуулай бригадые даагша Виктор Опарин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

1973 ОНДО ОРООҺО ТАРЯА БОЛОН ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ БУСАД ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР ШАЛГАРҺАН РСФСР-эй ХИЗААР, ОБЛАСТЬ, АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түйлаһан ехэ амжалтынь, 1973 ондо ороохо таряа болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгануудаа дүүргэхэдээ, ажалай шэн габьяа харуулһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ
ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Дармаев Бубей Хуриганович — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер.

Зорин Афанасий Петровичые — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой комбайнер.

Малютин Федот Моисеевичые — Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой тракторист.

Павлуцкий Михаил Гурьяновичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой бригадир.

Смолин Дмитрий Дмитриевичые — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой тракторист.

Черноярoв Владимир Александровичые — Хяагтын аймагай Хяагтын совхозой тракторист.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Жамбалов Бимба Ринчиновичые — Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой звеное даагша.

Козлов Иван Мартемьяновичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой главна агроном.

Краснопеев Георгий Алексеевичые — Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой тракторист.

Санжимитыпов Борис Раднаевичые — Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой главна мелиоратор.

Серебренников Георгий Степановичые — Хурамхаанай аймагай Һахалиин совхозой бригадир.

Серебренников Иван Михайловичые — Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой тракторист.

Чернинов Цыдып Содномовичые — Загарайн аймагай «Дружба» совхозой луговод.

Эрдынеев Дандын Лопсоновичые — Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой тракторист.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. И. ШАТИЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 75 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, марксизм-ленинизм таряаха, мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө персональна пенсионер нүхэр **Шатилов** Василий Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 25.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. М. ТАРАНТАЕВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-ые байгуулха үедэ эдэбхитэйгээр, аша үрэ ехэтэйгээр нииитын ажал ябуулһанайнь түлөө персональна пенсионер нүхэр **Тарантаева** Вера Максимовнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 25.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ЭМХИГҮЙ АЖАЛАЙ ХОЙШОЛОН

Үбэлэй һарануудта һү һаалияа дээшэлүүлхэ зорилготойгоор Яруунын малшадай республика доторoо гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжэхэ үеэр Бэшүүрэй аймагай олохон ажахынуудта һаалишадай хамтын суглаанууд хойно-хойноһоо үнгэргэгдөө бэлэй. Тиихэдэ эндэ хабаадалсагшад гол түлэб үүсхэлшэдэй уряае зүбшөөжэ, малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, үнеэн бүриһөө һү ехээр һааха, жэлэйнгээ түсэб яажа дүүргэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэб хэр хоёр һара үнгэршэбэ. Зарим ажахынуудай малай фермэнүүдэй хэһэн ажалайнь зарим дүнгүүдые уридшалан сорсолжо, сасуулан харахада, хараалагдаһан зорилгоёо муугаар бэелүүлжэ байһан гүүртэнүүд олон ушарна. Жэшээлбэл, «Рассвет» колхозой гурбадахи фермын байдал хараад үзэе. Энэ гүүртын малай байра, тэжээл буйлуулха цех шэнээр баригдаһан, уужам юм. Үбһэ тэжээл, силос, һолоомониинь нёдондонойхиһоо бага бэшээр хубаарилагданхайшье һаа, һү һаалинь үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө доошолжо байна.

Михаил Прокопьевич Красиковай даадаг дурсагдагша фермын һаалишадай хэһэн ажалайнь дүнгүүдые харахада, январьһаа бэшэ һарануудта һү һааха даабаринь дүүргэгдээгүй. оройдоол 52—83 процентдэ хүргэгдэдэг байһан юм. Ушар шалтагыень элирүүлхэдэ, зунай ган гасуурта бэлшээриин ногоон муугаар ургажа, үнеэдынь һайнаар хүшэлөөгүй, ехэ һүншье абтаагүй. Энэ байдалһаа гарахын тула фермын малда талха таряанай зүйл нэмэлтэ тэжээл болгогдон оройдоошье үгтөөгүй байна. Тиихэдэ зарим малшадай мэдүүлһэнэй ёһоор, зунай үедэ үхэр адуулагшадынь хододоо һэлгэлдэжэ, малынь һайнаар бэлшэдэггүй байгаа.

Бүхэли зун, намарай сагта иимэ тулюурхан байдалда зобоһон малшадынь үбэлжөөндөө нүүжэ ерээд, ноябрь һарын эхинһээ үдэртөө үнеэн бүридэ нэгэ килограмм таряа талханай зүйл, хэршэгдэһэн һолоомо, силос эдюулжэ захалаа юм. Тиихэдэ һаагдаһан нэгэ килограмм һүн бүридэ 300 грамм бутаргагдаһан ороохо таряа нэмэжэ үгэдэг болоо. Ингэжэ нэмэлтэ тэжээлэй эдюулэгдэжэ захалхада һү һаалинь зунайхиһаа нэмэжэ эхилһэн байна. Мүнөө фермын һаалишад газаа хүйтэржэ эхилхэдэнь малайнгаа тэжээлэй рационие хоёр дахин ехэ болгоһон байна.

— Һү һаалиин доошолжо байха үеэр иигэжэ нэмэлтэ тэжээл үгэбэлнай сагаан эдеэн элбэгжэхэл һэн. Теэд мүнөө зунай дулаан сагай үнгэрһэн хойно унтаһанаа һэрижэ байхадамнай муул даа. Эдэ дутагдал тухайгаа зун, намарай сагта колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ яһала хэлэгдэһэн юм. Теэд саг соонь зохихо хэмжээ абаагүй ха юм, — гэжэ һаалишан Зинаида Ястребова гомдолтойгоор хэлэнэ.

Һаалишанай иигэжэ мэдүүлхэнь буруу бэшэ. Юуб гэхэдэ, эдэнэрнай даажа абаһан ажалдаа заабол ханамжатайгаар хандажа, хэды дахин туһаламжа гуйһан байна ха юм. Теэд колхозойнь мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд энэ дурадхал, гуйлтыень анхараагүй, ушарһан дутагдалыень саг соонь усадхаагүйнь гэмшэлтэй.

Тиихэдэ хүршэ болохо «Дружба» колхозой Ара Хэрээтын һаалиин гүүртэ баһал иимэрхүү дутагдалтай.

Эндэ ажалынь муугаар эмхидхэгдэнхэй. колхозой правлениин зүгһөө ямаршье хиналта хэгдэдэггүй байшоо. Энээнһээ уламжалан. үнеэдынь саг соогоо эдеэлүүлэгдэнэ, уһалагданагүй, хүсэд һайнаар һаагданашьегүй. Фермые даагша Прокопий Сергеевич Богидаевтай хөөрэлдэхэдэ, «Үнеэн бүридэ үдэртөө 2 килограмм таряа талханай зүйл уһанда худхажа эдюулэгдэнэ. Тиихэдэ һаагдаһан һүнэйнь нэгэ килограмм бүридэ хубаагдадаг 400 грамм гурилыень хэршэгдэһэн һолоомотой холижо үгэдэгбди. Эдэ бүхы тэжээлээ һаалишаднай өөһэдөө бэлдэдэг, тэжээлэй цех соохи томо пеэшэнээ ээлжээлэн түлидэг юм» гэжэ хэлээ һэн.

"Бидэнэй ябаһан үдэш үнеэдэй тугаллаха, нарай тугалнуудай байдаг байранууд хүйтэн байгаа бэлэй.

— Хододоо иимэ хүйтэн байдаг гү? Абтаһан тугалнуудтнай дааража, үбшэ тахалда нэрбэгдэхэгүй юм гү? — гэжэ асуухадамнай, тоо буридхэгшэ Екатерина Синицына:

— Мүнөөдэр Харитинья Михайловна Сафонова пеэшэнээ түлихэ һэн. Теэд үбшэлжэ, орондонь үхибүүниинь хүдэлжэ байна. Энэ заахан хүбүүн түлеэ яагаад хахалжа, пеэшэн түлихэб даа: Ондоо хүниие табихал байгаа — гэнэ.

Фермые даагша Прокопий Богидаев ондоо хүнөөр пеэшэн түлюулхэл байгаа. Теэд һанаа амархан хара амяа хараад ябадагынь гайхалтай. Мүнөө энэ гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө үдэртэ оройдоол 2—3 килограмм һү һаана. Тугаллаһан үнеэдынь олоншье һаа, ажалайнь эмхидхэлэй һула дээрэһээ иигэжэ байна бшуу.

Дээрэ дурсагдагша хоёр фермэдэ гансашье һү һаалинь доошолжо байһан бэшэ, мүн абтаһан һүнэйнь шанар тон муу гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Алишье гүүртэдэ һүнэйнь шүүр, хүнэг, бидонуудынь малайнгаа байра соо орхигдожо, һааһан һүниинь муухай болгогдоно. Эдэ фермэнүүдэй һаалишадай дунда үбэлжэлгын үедэ ехэ һү һаахаар социалис мүрысөөн мүнөө хүрэтэр дэлгэрүүлэгдэнгүй байһаар. Улаан булангуудтань социалис мүрысөөнэй гурим. һаалишадай тус бүридөө абаһан социалис уялганууд. тэжээлэй рацион, хэһэн ажалайнь үдэр бүриин дүнгүүд бэшэгдэжэ, олоной үзэмжэдэ табигданагүй. Мүн һара, квартал бүхэнэй дүнгүүд саг соогоо сорсологдожо, мүрысөөндэ ахижа гараһан түрүүшүүлыень саг соогоо урмашуулагдадаггүй байна.

Энэ мэтын дутагдалһаа уламжалан, һаалишадайнь хүсэл эрмэлзэл мүхэжэ, үбэлэй үедэ һү ехээр һаахын түлөө оролдодоггүйнь мэдээжэ. Теэд дурсагдагша ажахынуудай мэргэжэлтэд эдэ бүхы дутагдалаа дары усадхажа, һаалишадай дунда социалис мүрысөө улам үргэдхэжэ, фермэнүүдтэхи бүхы ажал хэрэгүүдые гуримшуулха тушаа анхаралаа хандуулхаар болоо бэшэ гү?

В. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корреспондент.

РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КОММУНИСТЫН ҮҮРГЭ БА ХАРЮУСАЛГА

КОНФЕРЕНЦИИН ҺҮҮЛЭЭР БОЛОҺОН ХӨӨРЭЛДӨӨН

Яруунын аймагай 996 коммунистнуудые түлөөлһэн 237 делегадууд XXIX конференцидээ сугларжа, тоосоото үе соо партиин райкомой хэһэн, бүтээһэн ажал хүдэлмэрие зүбшэн хэлсээд, саашанхи зорилгонуудаа хараалаад, райкомой шэнэ бүридэл һунгаһан байна. Эмхидхэлэй пленум дээрэ партиин Яруунын райкомой нэгэдэхи секретаряар К. А. АЛБАШЕЕВ дахинаа һунгагдаа. Б-М. Ц. ЖАМСУЕВ, И. Е. КАРБАЙНОВ гэгшэд секретарьнараар һунгагдаа. Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн, республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. Д. ЧЕРНЯКОВ, партиин обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша М. М. ГАСЬКОВ хабаадаа.

Конференциин һүүлээр манай корреспондент партиин райкомой бюрогой хэдэн гэшүүдтэй уулзажа, һонирхоһон асуудалнуудтаа харюу абаһан байна.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Константин Андаевич, Та 3 жэлэй саана түрүүшынхиеэ түрэл Яруунынгаа коммунистнуудые толгойлһон байнат. Үнгэрһэн үеын зарим тэды дүнгүүд тухай хөөрэжэ үгэхыетнай гуйнаб.

К. А. АЛБАШЕЕВ: Нэн түрүүн, намда иимэ харюусалгата тушаал дахинаа даалгаһандань аймагайнгаа коммунистнуудта, бүхы ажалшадта баяр баясхалангаа хүргэнэб. 3 жэлэй саана ажахые хүтэлбэрилхэ дүршэлтэй бологдоһоншье һаа, партийна, политическэ хүдэлмэриин талаар бэлэдхэлгүйшэг байгдаа һэн бэзэ. Теэд хүн бүхэн анханһаа тиимэ дүршэлтэй байдаг бэшэ ха юм. Харюусалгаяа ёһотоор мэдэржэ, бүхы хүсэл оролдолгоёо ажалдаа зорюулаад ябабал, бага ехэшье юумэн бүтээгдэхэ ха юм даа. Зүгөөр ганса модон ой бэшэ гэдэгтэл, бүхы юумэеэ өөрөөл бүтээхэ, хэхэ һэмби гэжэ, бүхы юумэндэ оролсожо ябаха болобол, бэеэ зобооһон хэрэг. Бюрогой гэшүүдтэ, эдэбхитэдтэ түшэглэхэ шухала. Тиихэдэ партийна хүдэлмэрилэгшэ гээшэ, нэн түрүүн, хэлэһэн үгэдөө хүрэхые оролдодог байха зэргэтэй. Эндэ одоол мартамхай гэхэ гү, али салангдайшаг хүн таарахагүй гэжэ ойлгооб.

Зай, аймаг тухайгаа хэдэн үгэ хэлэһүүб. Танай газетын ноябриин 22-ой номерто тунхаглагдаһан статья соогоо 1973 оной түсэб даабариин дүүргэлтэ тухай бэшэһэн байнаб. Малшаднай хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб. Түсэбһөө гадуур 10 мянган центнер һүн, 1,5 мянган центнер мяхан тушаагдахань. Республикын аймагууд хоорондын социалис мүрысөөнэй 9 һарын дүнгөөр бидэ нэгэдэхи һуурида гараа һэмди. Энэ яһалал ехэ амжалта гээшэ ааб даа. Теэд амжалтаараа һанаа сэдьхэлээ ханаха һэдэлгэ манда үгы. Нэгэдэхи һуури эзэлэлгэ — манай арга боломжые харуулжа үгөө. Табан жэлэй дүүрэтэр 9 мянга үлүүтэй тонно мяха, 17,2 мянган тонно һү, арба мянган центнер нооһо гүрэндэ тушааха ёһотойбди. Тиихэдээ 1976 оной январиин 1-дэ 34.100 толгой эбэртэ бодо малтай (тэдэнэй тоодо 13.745 толгой үнеэд), 132.600 толгой хонидтой (тэдэнэй тоодо 65.300 толгой эхэ хонид), 7.290 толгой адуутай байха зорилго табигдана. Үнгэрһэн 3 жэлэй дүн хараад үзэхэдэ, манай аймаг һайрхаад орхихо юумэгүйбди. Энээн тухай элидхэл соогоо хэлээ һэм. 4.700 центнер мяха, 249 центнер нооһо дутуу тушаанхайбди. Үриэ хүн оодолхогүй гэлсэдэг гээшэ бэзэ. Тиимэһээ арга боломжоёо хаража, шэнжэлжэ үзөөд, 1974—75 онуудта түсэбтэ даабарияа сүм дүүргэхэһээ гадна, үлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байнабди. Яруунын «Комсомольский», «Юбилейный» совхозуудай хүзүүн дээрэ аймагнай түрүү зэргэдэ гараа һэн. Харин, жэшээлхэдэ, Үльдэргын «Коммунизм» колхоз 3 жэлэй даабарине үйлэдбэриин нэгэшье һалбаряар дүүргэжэ шадаагүй. Исэнгын совхоз эбэртэ бодо малай, хонидой тоо толгой олошоруулха даабарияа дүүргээгүй.

Ажалаа бодомжотойхоноор, холын хараатайгаар ябуулжа һураха ёһотойбди. Эндэ экономическа албанай үүргэ тон ехэ байна. Аймагай колхоз, совхозуудай гурбан жэлэй үрэ дүнгүүдые шэнжэлхэдэ, нэгэ талаһаа баясамааршье, нүгөө талаһаа урмаа хухармааршье тоонууд гаража ерэхэ юм. 1972 ондо Яруунын совхоздо 1 центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 19 түхэриг 97 мүнгэтэ байбал, Үльдэргэдэ — 34 түхэриг 46 мүнгэтэ болоо. Тэрэл совхоздо 1 центнер үхэрэй мяханай өөрынь үнэ сэн 107 түхэриг 67 мүнгэтэ, хониной мяхан — 92 түхэриг 30 мүнгэтэ байбал, хүршэ Исэнгын совхоздо туд тудтаа 149 түхэриг 84 мүнгэтэ, 151 түхэриг 93 мүнгэтэ болоо. Продукциин шанар, өөрынь үнэ сэн тухай тусгаар анхарал хандуулха сагнай хүрэжэ ерээ. Хэтэрмэ ехэ гарзатайгаар абтаһан продукци тушаахадаа, сэхыень хэлэхэдэ, гүрэнииие мэхэлһэн ябадал болоно ха юм.

Табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэб даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэн ушарнай бидэнииие шэнэ туйлалтануудта зоригжуулна.

Партиин ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй тогтоол соо табан жэлэй даабари дүүргэхын тула партийна организацинуудай харюусалга дээшэлүүлхэ тухай заагдана. Бидэ хэһэн, бүтээһэн юумэеэ шүүмжэлхы нюдөөр хаража, гүнзэгы шэнжэлгэ хэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха ёһотойбди.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Партийна ажал хүдэлмэриин гол шухалань кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэри гэжэ мэдээжэ. Тэдэниие зүбөөр хубаарилан табиһанһаа, харюусалгыень дээшэлүүлһэнһээ, эрилтэ шангадхаһанһаа амжалта туйлагдадаг гээшэ бэзэ...

К. А. АЛБАШЕЕВ: Зүб даа, ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ, эрдэм болбосоролоор түгэс, хүн зонтой үгэеэ ойлголсон хүдэлжэ шададаг хүдэлмэрилэгшэд манда олон. Мүнөө колхоз, совхозуудта 236 хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хүдэлнэ, тэдэнэй 113-ниинь дээдэ эрдэмтэй юм. Ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, коммунистнуудай, ажалшадай хүсэл найдабари дүүргэжэ шадаагүй хэдэн хүтэлбэрилхы түшаалтад ажалһаа сүлөөлэгдэһэн байха. Жэшээлбэл, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ М. О. Цыбиков, «Дружба» колхозой парткомой секретарь Д. Д. Данзанов, Исэнгын совхозой директор П. Х. Цыренжапов гэгшэд ажал хүдэлмэриеэ һайжаруулха, партийна журамаа нягтаар сахиха тухай КПСС-эй райкомой зүгһөө хэдэ дахин заалгаһан, бюро дээрэшье шүүмжэлэгдэһэн, үгэеэ үгэһэн аад, заһараагүй. Теэд яахабши? Саашадаа тэсэхэ аргынгаа барагдахада, ажалһаань сүлөөлхэ баатай бологдоо һэн. Коммунистнууд Л. Ц. Цыдыпов «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшээр, С. Г. Цыренов «Дружба» колхозой түрүүлэгшээр, Д. Д. Дамеев Нарһатын совхозой директорээр, В. Б. Чимитов Исэнгын совхозой директорээр дэбжүүлэгдээ. Тиихэдэ тоосоото үе соо колхоз, совхозуудай 5 парткомуудта шэнэ секретарьнууд һунгагдаһан байна. Юрэдөө, мэргэжэлтэ бүхэндэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр, ажахыгаа эрдэм наукын туйлалтада түшэглэн хүтэлбэрилхэ арга боломжо бии ааб даа. Тэдэнэй ажалые зүбөөр ударидаха, эдэбхижүүлхэ, залуу нүхэдтэ саг үргэлжэ туһа хүргэхэ гээшэ партийна эхин организацинуудай нэн түрүүшын зорилго мүн. Гэн гэһээ кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэридэмнай үшөөл дутагдалнууд дайралдаһаар. Жэшээнь, 1972 ондо партиин райкомоор баталагдаһан 266 хүдэлмэрилэгшэдэй 121-ниинь ажалаа һэлгээ (47 процентнь), харин энэ жэлдэ яһала үсөөрөө — 72 хүн. Тиибэшье энэ тоон үшөөл ехэ гээшэ. Нёдондо гансал Исэнгын совхоздо 7 гол мэргэжэлтэд һэлгэгдэһэн байха юм.

Кадрнууд — партиимнай алтан жаса гээшэ гэжэ тон зүб тоологдодог. Кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ, эдэбхи үүсхэлыень бадаруулха гээшэ партийна организацинуудай гол зорилго мүн.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Мал ажалай продуктнуудые элбэгжүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар саашадаа юун хэгдэхэб?

К. А. АЛБАШЕЕВ: Би продукциин шанар тухай дээрэ халта дурдаа һэм. Эндэһээл эхи татан хөөрэлдэе. Яруунамнай уһа голоор, газар дайдаар баян нютаг юм. Ушар тиимэһээ адууһа малай тоо толгой олошоруулха арга алишье ажахыда бии гээшэ. Үнгэрһэн 3 жэл соо һаамхай үнеэдэймнай тоо 2 мянгаар, хонид 16.680 толгойгоор олошороо. Тиихэдэ гүрэндэ мяха тушаалга харабал, 3 жэл соо 10 процентээр нэмээ. Харин республикамнай бүхыдөө 13 процентээр дээшэлүүлээд байна ха юм. Табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхын тула үлэһэн хоёр жэлэй туршада мяха тушаалгаяа 38 процентээр нэмээхэ зэргэтэйбди. Аяар гурбан жэл соо 10 лэ процент нэмээһэн аад, хоёр жэл соо эды шэнээн хэмжээндэ хүргэхэ хабатай гүбди гэһэн асуудал гаража ерэнэ.

Нэн түрүүн, бидэ ажахынуудаа тусхай шэглэлтэй болгожо байнабди. Жэшээнь, тэлимбынхид казах үүлтэрэй мал үсхэбэрилнэ. Исэнгынхид хальмаг, гүндынхин герефордско үүлтэрэй мал олошоруулна. Эдэ мяхалиг үүлтэрэй мал хүйтэн уларилтай Яруунада яһала нютагжаа, 1970 онойхидо орходоо тоо толгойнь 34 процентээр олошороод байна.

Урдандаа гарзада оронгүй ондо оробол хүрээ гэжэ хэлсэдэг һэн бэзэбди. Харин мүнөө тиигэжэ хэлэхэ хүн олдохогүй. Үбэл, зунгүй малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Тэрэнэй түлөө үбһэ тэжээл элбэг дэлбэгээр хоройдоо хааха, малай хоол буйлуулжа һураха ёһотойбди. Мүнөө үсөнь аймаг дотор 29 кормоцех, бүдүүн тэжээл бутаргаха 12 түхеэрэлгэ бии. Тиихэдэ оройдоол 1.200 үнеэд оньһон аргаар һаагдана, малай 12 байра соохи шабааһан техникын хүсөөр сэбэрлэгдэнэ. Малай фермэнүүдтэхи ажал оньһожоруулха, хүнгэдхэхэ талаар хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилэнгүйгөөр холо харайхагүймнай элитэ. Һүүлэй 3 жэлэй туршада 8.956 га шэнэ газар хахалаабди. Тиигэжэ таряалангаа 5.326 гектараар үргэдхөөбди.

Талха таряанай ургаса дээшэлүүлхэ талаар «Юбилейный» совхозой агрономууд, механизаторнууд һайн дүршэлтэй. Агротехникын эрилтэ зүбөөр баримталһанай ашаар эндэхи таряашад, 1970 онойхитой жэшээлбэл, 14 мянган центнерээр үлүү ехэ орооһо таряалангаа үргэдхэнгүй хуряажа шадаа. Харин хүршэ «Дружба» колхозонь таряанайнгаа поли 320 гектараар үргэдхэбэшье, нёдондонойхиһоо 12 мянган центнер бага орооһо хуряаба.

Тобшолон хэлэхэдэ, мал ажалай продукци арьбажуулхын тула иимэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ болонобди: малай томо комплекснуудые байгуулха, үбһэ тэжээл элбэгжүүлхэ, үүлтэр һайжаруулха, һубайралга, үхэр малай, хони хурьгадай гарзалгатай тэмсэхэ.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Бүхы амжалта, илалтанууд ажалшадай гараар, тэдэнэй хүсэл оролдолгоор бүтэнэ ха юм даа. Аймаг соотнай эрхим ажалаараа суурхаһан, дүршэл шадабаритай нүхэд олон бэзэ...

К. А. АЛБАШЕЕВ: Ажалай түрүүшүүл... Тэдээн тухай һайн һайхан үгэнүүдые дабтан, дабтан хэлэхэ дуран хүрэнэ. Тиихэдээ коммунистнууд шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулна гэжэ онсолон хэлэхэ байнаб. Энэ талаар Яруунын совхозой жэшээ дээрэ тогтое. Совхоздо партиин 119 гэшүүд тоологдоно. Тэдэнэй 93-ниинь үйлэдбэри дээрэ ажаллана. Тиихэдэ 4-дэхи отделенидэнь ажалладаг 26 коммунистнуудай 22-ынь малшад ба механизаторнууд байха юм. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ тус коллектив эрхим дүн туйлажа, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота 1.000 түхэриг мүнгэн шантайгаар абаа. Коммунистнуудай хүдэлжэ байһан газарта ажалыншье урагшатай байдаг гэжэ энэ жэшээ харуулна бшуу. Манай конференциин делегат, Нарһатын совхозой ахалагша хонишон, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран Даба Цыбиков тээсгэн Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн. Үльдэргын хонишод аймаг соогоо түрүү һуури эзэлээ. Партиин гэшүүн Цыден-Дамба Дагбаев аймагай чемпион боложо тодороо. Тиихэдэ Тэлимбэ нютагай малшан, конференциин делегат Пунсэг Бушуевич Рабданов гушаад жэл соо таһалгаряагүй түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Коммунистын нэрэ зэргые үндэр дээрэ үргэжэ, хамтын хэрэгэй түлөө оролдожо, нютаг нугаяа суурхуулжа ябадаг нүхэдые тоолохо болобол, олон ааб даа.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Аймагай XXIX конференци партийна документнүүдые һэлгэлгын үедэ үнгэрбэ. Энэ асуудалаар Та ямар тобшолол хэхэ байнабта?

К. А. АЛБАШЕЕВ: 1972 оной майн 15-һаа партийна документнүүдые һэлгэжэ эхилээбди. Мүнөө дээрэ 590 коммунистнууд шэнэ билет абанхай. Бидэ, партийна хүдэлмэрилэгшэд, зонойл дунда ажалладаг хүнүүд гээшэ бэзэбди. Тиигэбэшье коммунист бүхэнтэй нюур нюураараа уулзажа хөөрэлдэхэдөө, олон юумэ ойлгожо абагдаа. Колхоз, совхозуудаар ябахадаа хүн зонтой уулзадаг, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхогдодог юм бэзэ. Зүгөөр хэн нэгэн партиин гэшүүнэй гэр һуудалаар, һанал бодолоор хубаалдаха ушар үсөөн тохёолдодог. Мүн баһа хэн коммунист олон нүхэдэй хажууда өөрынгөө байдал, сэдьхэлэйнгээ «нюуса» нээжэ орохоб даа.

Документнүүдые һэлгэлгын үедэ коммунистнуудай эдэбхи хараа байса дээшэлээ. Мүн партиин нэрэ бузарлажа ябаһан, зоной дунда хүндэеэ буураһан хэдэн нүхэдые партиин зэргэһээ гаргаха баатай болоо һэмди.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Танай аймагай һаалишад үбэлэй һарануудта ехэ һү һааха үүсхэл гаргажа, республикын һаалишадые социалис мүрысөөндэ уряалаа һэн. Юрэнхыдөө, социалис мүрысөөн тухай хөөрэжэ үгыт.

Б-М. Ц. ЖАМСУЕВ: Социалис мүрысөөнэй ябаса тухай тоосоото элидхэл соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдээ. Би эндэ зарим тэды жэшээ дурдаһуу. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Ленинэй орденой кавалер Дулма Чимитовна Цыбенова табан жэлэй түсэбые 4 жэл соо дүүргэхэ социалис уялга абаад, бусад нүхэдөө мүрысөөндэ уряа һэн. Энэ үүсхэлыень эгээ түрүүлэн Яруунын совхозой ахалагша хонишон Бато-Мунко Шойжолов дэмжээ бэлэй. Мүнөө нүхэр Цыбенова үгэдөө хүрэмөөр ажаллажа байна. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга тэнжээгээ. Үльдэргэдэ хонишодой 5 бригада «зуутанай» тоодо оронхой. «Коммунизм» колхозой партком (секретарьнинь партиин райкомой бюрогой гэшүүн Ц. Д. Галсанов) хонишодой дунда социалис мүрысөө шадамараар ябуулна. Хонишод өөһэд хоорондоо хирэ болоод лэ ябалсадаг, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэдэг, мүрысөөнэйнь дүнгүүд саг соогоо гаргагдажа байдаг юм.

Гарма Мухурханов түрүүтэй Гүндын һү һаалиин фермын коллектив социалис мүрысөө үүсхэһэн юм. Энэ үүсхэлыень дэмжэһэн «Победа» колхозой «Субарягай» МТФ (бригадирынь Н. Ц. Балданова). Нарпатын совхозой Ц-Д. Р. Базаровай даадаг һү һаалиин фермэ бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо оробод. Хэрбээ нёдондо аймагаймнай 29 һаалишад 2 мянганһаа дээшэ литр һү һааһан байбал, мүнөө жэл «хоёр мянгатанаймнай» тоо 75 болохонь.

Социалис мүрысөөнэй дүрим зохёолго дээрэ онсо тогтохо дурамни хүрэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ хэрэгтэ халирхайшагаар хандадаг байгаабди. Жэшээнь, али нэгэ ажахыда хонишодойнь дунда «зуутан» нэгэл хүн байба гэлэй. Теэд бусадайнь тэрэниие хүсэхэ гү, али ахиха арга боломжогүйшье һаань, дүрим соогоо 100-һаа 100 хурьга абаһан хонишондо тиимэ нэрэ зэргэ, тиимэ шан үгэхэ мэтые бэшэнэбди. Энэмнай, үнэндөө, нэгэл хүндэ бэшэгдэһэн дүрим болошоно бшуу. Харин бүхы хонишодые мүрысөөндэ хабаадуулха гэбэл, хүн бүхэнэй арга боломжые тон наринаар хаража үзөөд (эндэ зооветмэргэжэлтэдые хабаадуулха), ажахыда туйламаар арга боломжотой зохилдуулан, дүрим зохёохо шухала. Тиихэдээ продукциин шанар, өөрынь үнэ сэн гэхэ мэтэ зүйлнүүд заатагүй дүрим соо оролсохо ёһотой.

Ажалшадые материальна ба моральна талаар урмашуулга тухай мүн лэ бодожо үзэхөөр болоо. Үбһэ хуряалга, таряа хадалгын үедэ табан хоног бүхэндэ мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг, илагшадтань 5—7 түхэригэй шан барюулагдадаг гээшэ. Малшадай мүрысөөнэй дүн һара, квартал бүхэндэ гаргагдажа, 25—50—75 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдадаг. Зүгөөр ажахын тоосоото жэлэй дүнгөөр, жэшээлхэдэ, малшад, хонишод хэдэн зуун, мянга һайса гаран, 2 мянгаадшье түхэригэй нэмэлтэ түлбэри абадаг. Теэд энээнэйнь хажууда тэрэ бишыхан шангай мүнгэн юуншье бэшэ ааб даа. Эндэ бодожо үзэхэ юумэн олон. Эрхимэй эрхимүүдтэ үндэр нэрэ зэргэ олгохо, ажалай алдар солын туг үргэхэ, дүрэ зурагыень алдар солотоной галереяда һуулгаха, дурасхаалта бэлэг барюулха, түлөөһэгүй путевко үгэхэ гэхэ мэтээр урмашуулха арга нүхэсэлнүүдые хэрэглэбэлнай, һайн байна. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ талаар «Победа», «Коммунизм» колхозуудай, Яруунын совхозой парткомууд (секретарьнарынь А. Сультимов, Ц. Галсанов, Н. Зайцев) яһала дүршэнхэй. Энэ дүршэлыень согсолхо, дэлгэрүүлхэ гээшэ бидэнэй уялга мүн.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

Шэнэ-Бэрээнэй заводой тракторна тэргэнүүдые хэдэг цех соо ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг хүдэлмэрнишэд олон юм. В. И. Курганский, Л. К. Шурыгин гэгшэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэнэ.

Эдэнэр халаан соогоо 20—25 тонно түмэр эсхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Цехэй эрхим станочнигуудай зэргэдэ жагсанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) станочнигууд В. И. Курганский, Л. К. Шурыгин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛЭНХЭЙБДИ

Тарбагатайн кондитерска фабрикын коллектив 100-гаад ондоо зүйлэй амтата конфетнүүдые үйлэдбэрилэн гаргажа, республикынгаа ажалшадта эльгээнэ. Байгша он соо «Ассорти шоколадное» гэһэн шэнэ зүйлэй конфет гаргадаг болообди. Цехүүд соомнай бүтээсэ ехэтэй шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхоогдоһон байна. Ерэхэ жэлдэ байгша онойхиһоо ... процентээр ехэ продукци гаргадаг болохомнай.

Манай коллектив байгша оной арба нэгэн һарын даабариһаа илүүр 48 мянган түхэригэй продукци худалдаһан юм. Декабриин 30-да жэлэйнгээ даабари дүүргэхээр абаһан уялгаяа декабриин 27-до дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Хүдэлмэришэдэй үгэдөө хүрэхөөр лэ бэртэй.

Н. РУМЯНЦЕВ,
Тарбагатайн кондитерска фабрикын директор.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГЭЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭЛХЭ ЭБЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Дүтын Зүүн зүгэй асуудал зүбшэлхэ эбэй конференциин гурбадахи пленарна заседани Нацинуудай ордондо болоо.

Энэ заседанида: Советскэ Союзһаа — СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-һаа — гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер, Египедэй Араб Республикаһаа — гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахми, Иорданиин королевствэһээ — премьер-министр, гадаадын хэрэгүүдэй министр Зейд ар-Рифаи, Израилиин гүрэнһөө — гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Эбан гэгшэд хабаадаба. Тэрэшэлэн ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм түрүүлэгшын үүргэтэйгээр заседанида хабаадаа.

А. А. Громыко заседани дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ.

А.А. ГРОМЫКЫН МЭДҮҮЛГЭ

Мүнөөдэр гурбадахи заседанида сугларбабди. Урдатээхи хоёр заседани дээрэ конференциинхидэй хэлэһые харада абажа, саг зүбөөр хэрэглэлгын ехэ ушар удхатай байһые онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэй байнаб.

Манай һанамжын ёһоор хадаа, эндэ табигдаһан тон шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ үедөө унжагайрха ябадал тохёолдуулбал, конференциин зүгһөө алдуу гаргагдаха байгаа.

Дүтын Зүүн зүгэй районд амгалан байдал тогтоогдохо гү, али шэнэ хёмороонууд, сэрэгэй тулалдаанууд тэрэниие доһолгохо гү гэһэн асуудал гарана.

Женеврэхи энэ конференциин хэрэг ямараар ябахаб гэжэ Дүтын Зүүн зүгэй арадуудһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйн мүнөө һанаашархан хаража байна.

Тиимэһээ конференциин амжалтатайгаар үнгэргэлгэ гү, али урагшагүйдэлгын дулдыдаха ехэ ба түбэгтэй асуудалнууд хойшо татагдаха ёһогүй. Харин дары хаража үзэгдэхэ, шиидхэгдэхэ зэргэтэй гэһэн мэдэрэлээр бултадаа нэбтэрхэ ёһотойбди гэжэ ойлгонобди. Бидэнэй этигэмжын ёһоор, энэ конференци дээрэ нооширолго, хүжүүн ябадал гаргагдаха ёһогүй.

Бидэнэр баһал тиимээр бодомжолнобди гэжэ манай коллегэнүүд намда харюусажа магад. Теэд яахаб, бүрил һайн ааб даа! Иимэ адли ойлгомжын бии байгаа һаань, тэрэниие бодото хэрэг болгоёл.

Зохихо асуудалнуудые хаража үзэхэдөө, неделиһээ байтагай, нэгэшье үдэрөө гээхэ ёһогүйбди. Юундэб гэхэдэ, эндэ дурдагдаһан ехэ, хойшолуулашагүй асуудалнуудта гол шухала анхарал хандуулагдаха ушартай байна бшуу. Конференциин хүдэлмэридэ хабаадагшад бүгэдын ехэ харюусалгатайгаар хандаад байгаа һаань, тэрэнэй амжалтатайгаар үнгэрхэнь элитэ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй мэдүүлгые конференцидэ хабаадажа байгаа бусад түлөөлэгшэд дэмжэн угтаба.

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй бусахадань, энэ хүдэлмэриие тусхайлан томилогдоһон элшэн сайдууд үргэлжэлүүлхэ. Элшэн сайд В. М. Виноградов тус конференци дээрэ Советскэ Союзай түлөөлэгшөөр үлэхэ байна. Шухала болоод байгаа һаань, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд Женевэдэ дахинаа сугларха.

Гэхэ зуура, хоёр талын сэрэгүүдые һалгаан бусааха асуудалнуудаар хүдэлмэриншэ бүлэг бии болгохо гэжэ шиидхэгдээ.

***

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые зүбшэлхэ эбэй конференци Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ аргаар гуримшуулха бодото хэмжээнүүдые наринаар хаража үзэхэ шатадаа оробо.

Бүхы талануудай залан сэхэ хараа бодол эли болоо. Конференциие нээлгэ дээрэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд эдээн тухай хэлэһэн байна. Мүнөө министрнүүд энэ асуудалые саашадаа зүбшэн хэлсэхыень оронуудайнгаа правительствануудай томилһон түлөөлэгшэдтэ — элшэн сайдуудта даалгаба.

Тусхай хүдэлмэриин бүлэгүүдтэ үдэр бүри хүдэлмэри хэгдэжэ, зохихо асуудалнуудаар тобшололнуудые, һанамжа дурадхалнуудые конференцидэ бэлдэхэ ёһотой. Дайнай ябуулгануудай болоһон районууд хүдар сэрэгүүдээ татаха тухай асуудалые онсо яаралтайгаар зүбшэлэлгые хараада абажа, энэ асуудал шиидхэхээр даалгагдаһан хүдэлмэриин түрүүшын бүлэг дары ажаллажа эхилхэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ аргаар гуримшуулха орёо хүшэр асуудалнууд богони болзор соо шиидхэгдэхэ байна гэжэ хэншье тоолоногүй. Конференциин хүдэлмэриие амжалтатайгаар түгэсхэхын тула үшөө олохон т... бэрхэшээлнүүдые га... дабаха хэрэгтэй. Хо... дөөнүүд эхилжэ, энэ ас... дал бүхы талануудта ... рамжатай һайнаар ш... хэгдэхэ байха гэжэ ... тическэ шэнжэлэгшэд ... хэлээ ханангяар тэмдэг...

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). ... нии һанахада, амгалан ... дал һэргээхэ зам ута, ... рим ушарта түбэг бэ... шээлтэйшье байхал ха ... США-гай гүрэнэй сек... тарь Г. Киссинджер Же... вэһээ мордохынгоо ... тээхэнэ мэдүүлбэ. Тиигэ... шье бидэнэй хэһэн юу... гол талануудай, ООН ... омогорхомоор туйлалта б... лоно гээд тэрэ тэмдэг... Юунэй тулада ниишэ е... һэн хэрэгээ бидэ гол т... бэелүүлээбди. Хүдэлмэр... ба эмхидхэлэй асуудал... дые шиидхээбди. Дай... ябуулгын урда тээ бай... газарнуудтань сэрэгүү... татаха тухай асууда... шиидхэхэ хүдэлмэриин ... лэг хойто неделидэ ажа... жа эхилхэ, харин б... бүлэгүүдынь энээнэй ... хэнээр эмхидхэгдэн ... болгогдохо гэжэ багса...

КАИР. (ТАСС). Ха... дээрмэдэхи һанаашалгаһ... һаа Израилиин арсажа... лимтаран эзэмдэһэн ... газар нютагуудһаа Из... лиин сэрэгүүдэй бүрин ... гагдатар, Палестинын ... арадай үндэһэн эрхэнүү... һэргээгдэтэр конферен... Дүтын Зүүн зүгтэхи ... далые эсэслэн шиидхэжэ... дахагүй байна гэжэ «А... Ахрам» газетэ Женевэдэ... конференци тухай ста... соогоо бэшэнэ.

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). ... тын Зүүн зүгтэхи асуу... лые зүбшэлхэ эбэй кон... ренци дээрэ Израилии... Египедэй сэрэгүүдые ... тээшэнь тарааха тухай ... рэлдөөнүүдые үргэлжэлү... хээр үгэеэ ойлголсо... араб-израилиин хёмор... «шэнэ, улам бүри найд... тай шатада» оруулна ... Израилиин гадаадын ... гүүдэй министр А. ... эндэ үнгэргэгдэһэн ... конференци дээрэ үгэ ... хэдээ, тэмдэглээ. «Хэг... хүдэлмэри манай рай... арад зондо, манай нют... амгалан байдал һэргээ... шухала удха шанартай ... на», — гэжэ тэрэ нэмэ...

А. А. Громыко И. Фахмитай уулза...

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахмитай эндэ уулзаба.

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет-египет договорой, заншал болоһон политическэ зүбшэлэлгэнүүдэй үндэһөөр үнгэргэгдэһэн хани халуун хөөрэлдөөнэй үедэ Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые зүбшэлхэ ... конференциин хүдэлмэ... асуудалнуудаар хэлсэбэ.

Үдэшэлэн А. А. Гро... ко И. Фахмиин хүндэлэ... обед эмхидхэбэ.

Совет талаһаа — СС... эй элшэн сайдууд В. ... Виноградов, М. Д. Сыте... Ю. Н. Черняков, В. ... Исраэлян, В. Г. Макар... египед талаһаа — Е... дэн Араб Республи... элшэн сайдууд Х. Хал... М. Риад, А. Эль-Эр... А. Осман гэгшэд хабаа...

ЭРШЭМТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХА ХҮСЭЛЭНТЭЙ

Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Д-Д. Г. ДАМБАЕВАЙ хөөрөөнһөө

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула мүрысөөндэ оролсоһон совхозоймнай 2-дохи отделениин таряашад, хонишод энэ шиидхэхы жэлдэ горитойхон амжалта туйлаба. Манай отделени гол түлэб хони үсхэбэрилхэ шэглэлтэй. Тиимэһээ мүнөө бүхыдөө 16.800 хонитойбди. Эдэнэймнай 7.700-ниинь эхэ хонин гээшэ. Байгша оной үбэлжэлгые хонишоднай яһала һайнаар угтажа, бараг үнгэргэжэ байна.

Энэ жэлдэ ахалагша хонишод Дамшаева Лума, Бодиева Минжидма, Дондоков Намжил-Доржо, Шалуев Манха гэгшэд 100 эхэ хониин бүриһөө 100 хурьга гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, абаһан уялгаяа дүүргэһэн байна. Эдэ хонишоднай ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандадаг, дүй дүршэлөөр ехэ юм ааб даа. Нёдондо зундаа хонишоднай бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, үбэлжэлгын үедэ хонидоо тэжээлээр дутаангүй ондо оруулаа.

Эхэ хонидой хажуугаар мүн баһа зуһаг, эрье хонидой хэдэн һүрэг бии гээшэ. Манай отделениин үниноэй хонишон Цыбжитов Рыгзен үнгэрһэн үбэл 600-гаад эрье хони һайнаар харууһалаа бэлэй.

Ошоошо үбэл отделениимнай хонишод бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, 2-дохи һуурида гараһан байна. Харин аймагайнгаа хонишодой дунда түрүү һуури эзэлээ юм. Энэ амжалта имагтал манай хонишодой ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, шударгы бэрхээр ажаллаһанай ашаар туйлагдаа гээшэ ааб даа.

Саашань мүнөө эхилжэ байгаа үбэлжэлгэмнай хэр зэргэ ябажа байнаб гэжэ харахада, отделениимнай бүхы хонишод хонидойнгоо байра, хашаа заһабарилаа, зарим отаранууд шэнэ байра баригдаһан байна.

Үнгэрһэн зун хура бороо ехээр орожо, ниитынгээ малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитойхон тойбо татаа юм. Гэбэшье хонишоднай үбһэ тэжээл шадаха зэргээрээ бэлэдхэжэ абаа һэн. Бүхыдөө 11 мянган центнер шэмэтэ үбһэ тэжээл һүрилэгдөө. Тиихэдэ һолоомо бардам хүрэхөөр зөөжэ асарааабди.

Мүнөө эхэ хонидой отаранууд түл абалгадаа түгэс бэлэн болонхой. Хурьгадай байра дулаалагданхай, сагаадагдажа сэбэрлэгдэнхэй. Отара бүхэн 600-гаад эхэ хонитой. Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаһан Лума Дамшаева, Минжидма Бодиева, Рыгзен Цыбжитов болон бусад үбэлжэлгэдэ мүн лэ һайнаар бэлдэһэн байна.

Эхэ хониднай ерэхэ жэлэй январь һараһаа хурьгалжа захалха юм. Түл абаха харюусалгатай сагаа хонишоднай түгэс бэлэдхэлгэтэйгээр угтажа байна.

Хэды үгөөр хонишодойнгоо культурна ажаһуудал тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Хонишодой сүлөөтэй сагтаа һайнаар амарха гээшэ гол шухала болонхой. Теэд зарим отаранууд дээрэ хонишодой байдаг гэрнүүд хуушаржа үмхирөө. Зүгөөр шэнэ гэр бариха асуудал мүнөө хүрэтэрөө шиидхэгдээгүй байһаар. Тиихэдэ диилэнхи эхэ хонидоймнай отаранууд совхозой түбһөө 15—20 модоной газарта оршодог. Теэд эды холо байрлаһан хонишод хүнэһэ хоолоо, эд бараа худалдажа абахын тула совхозой түб ошохо баатай боложо, хайран сагаа алдана. Илангаяа түл абалгын үедэ бүришье тухашаралтай болохо бшуу. Үнгэрһэн үбэл автолавка эрьежэ ябаһаншье һаа, бүхы эрилтэнүүдыень дүүрэнээр хангаагүй.

Совхозой түбтэ соёлой байшан бии. Гэбэшье урд... һайханай бүлгэмдэ хабаа... далсагшад отаранууд дээрэ ошожо, нэгэтэшье концерт харуулаагүй, лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэдэггүй. Теэд мүнөө үбэлжэлгын үедэ эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа, зохихо хэмжээ абахаар болоо гэжэ һанагдана.

Хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ зандаа. Тиимэһээ хонишоднай гол һалбари болохо хони үсхэбэрилгэеэ улам саашань хүгжөөжэ, гүрэндэ мяха, нооһо тушаахаар абаһан уялгаяа сүм дүүргэхэ байха гэжэ найдуулнабди.

В. ЧИМИТОВ
бэшэжэ абаба.

НАМТАРҺАА ХЭҺЭГ

1936 ОН... Январиин 21. Москва хото. Энэ үдэр 50 гаран хүнһөө бүридэһэн Буряадай республикын ажалай түрүүшүүлэй делегаци СССР-эй нийслэл хото Москва хүрэжэ ерээ бэлэй. Энэ делегациие партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь М. Н. Ербанов толгойлоо һэн. Делегациин бүридэлдэ республикын партийна, совет органуудай хүтэлбэрилэгшэд, Буряадай ахамад уран зохёолшо Х. Н. Намсараев, уран зурааша Ц. С. Сампилов, искусствын түлөөлэгшэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, ажалай түрүүшүүл оролсоһон байна. Алайр. Ага, Баргажан, Хори, Зэдэ, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай түлөөлэгшэдтэй хамта Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо байһан Н. Б. Бадмаев, (мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), «Улаан Үдэнгэ» колхозһоо туғалшан Долгоржаб Эрдынеева гэгшэд ябалсаһан байгаа. Мүнөө эдэ нүхэд үндэр наһатай боложо, пенсидэ үни хада гаранхай. Сэлэнгээр зэмэндэ ябахадаа, би тэдэнэртэй уулзажа, хөөрэлдөө һэм.

Норбо Галсанович Бадмаевтай гэртэнь зугаалдажа һуухадаа, ханада үлгөөтэй байһан СССР-эй Централь Гүйсэдхэхэ Комитедэй Хүндэлэлэй грамота, гоё фото-зураг обёорхибоб. Һонирхон байжа харанаб. Буряад дэгэлтэйшье хүнүүд олон. Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд — мэдээжэ хүнүүд тэдэнэй дунда харагдана. Грамотын текстые уншанаб: «Бурят-Монголой АССР-эй Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Бадмаев Норбо Галсановичай мал ажалай талаар гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэлгэдэ аша габьяатай байһыень тэмдэглэжэ, мүн колхозно ба культурна байгуулалтын хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнь түлөө тэрэниие «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнаха». Москва, Кремль, 1936 оной январиин 31.

Эдэ бүгэдые хараад, уншаад байхадаа, Москва ошожо ерэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень Норбо Галсановичые гуйбаб. Тэрэ иигэжэ хөөрөө һэн:

— Москва ерэһэн үдэрнай (январиин 21-дэ) Ехэ театрай ордон соо зарлагдаһан агуу багша Ленинэй мүнхэ дурасхаалда зорюулагдаһан траурна заседанида хабаадахыемнай манда уряалай биледүүдые үгөө һэн. Тэндэ анха түрүүшынхеэ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдые. Политбюрогой гэшүүдые, вождиин хани нүхэр Н. К. Крупская гэгшэдые хараһан байнаб.

Январиин 21-һээ февралиин 11 болотор Москвада байха үедөө үдэрынь фабрика, заводуудаар ябадаг, үдэшэндөө кино, театрта ошодог һэмди. Тэрэ үедэ манай шеф байһан Моссовет бидэниие халуун анхаралаар хүреэлжэ, город соогуур аяншалхадамнай автобусуудые үгэжэ туһалдаг һэн.

Февралиин 2-то Кремлиин ордон соо парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, ВКП(б)-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэй уулзалга болоо һэн. Эндэ манай делегациин зүгһөө М. Н. Ербанов түрүүтэй хэдэн хүнүүд үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай сугларагшадай үмэнэ хөөрэжэ үгөө бэлэй. Эгээн һүүлдэ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй нарком тиихэ үедэ байһан К. Е. Ворошиловой үгэ хэлэһые элеэр һананаб.

Үдэр, хоногууд үнгэржэл байба. Бидэ Москвада байхадаа, барандаа гүрэн түрын үндэр шагналда хүртэхэ байһанаа мэдээгүй ябаабди.

Нэгэ үглөөгүүр бодоходомнай, манай адресаар хэдэ хэдэн амаршалгын телеграмма Буряад оронһоомнай хүрэжэ ерээд байгаа һэн. Энэ баяртай мэдээсэл республикымнай ажалша зон манһаа урид дуулажа, хани халуунаар амаршалаа ха юм.

Февралиин 7-до Кремль соо СССР-эй ЦИК-эй түрүүлэгшэ М. И. Калинин гүрэнэй үндэр дээдэ шагнал болохо орденуудые бултандамнай зүүлгэжэ, хани халуунаар амаршалһан юм. Энэ ушар хэзээдэшье мартагдахагүй. М. Н. Ербановта Ленинэй, мүнөө Советскэ Союзай Герой генерал-майор И. В. Балдыновта Улаан Тугай орден барюулагдаа һэн.

Кремль соо парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха үедэмнай маанадта (эрэшүүлдэ) хармаанай часнуудые, эхэнэрнүүдтэ гарай алтан час бэлэг болгон зүүлгэжэ, угаа ехээр баясуулаа һэн. Республикын колхоз, совхозуудһаа ошоһон делегат бүхэндэ ажахыдань нэгэ нэгэ ашаанай автомашина (полуторка), хүдөө ажахын наркомат үбһэнэй нэжээд косилка, һүнэй машина гэхэ мэтэ бусад шухаг зүйлнүүдые бэлэглээ бэлэй.

Би нүхэр Сталинда торгон дэгэл бэлэглэжэ, торгон бэһэ бэһэлээ һэм. Мүн мүнгэн хутага, хэтэ зүүлгэгдээ һэн.

Норбо Галсанович 1936 онһоо эхилжэ, 1949 он болотор Сталинай нэрэмжэтэ «Улаан Үдэнгэ» колхозуудай түрүүлэгшэ байһан. 1949—56 онуудта Тохойдоо колхозой түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө. БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй грамотануудаар оло дахин шагнагданхай.

М. ЦЫРЕНОВ.

ТЕАТР

„ЛЕНУШКА“

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ үе сагые, мүн тэрэ сагта совет арадай гайхамшагта баатаршалгые зураглаһан номууд олоор бэшэгдээ, кино гаргагдаа. Үшөө бэшэгдэхэ, гаргагдаха байһаниинь бултанда мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, сэрэгэй-патриотическа асуудал хүмүүжүүлхы тон ехэ удха шанартай бшуу. Дайнай үе сагые харуулһан уран зохёол дотор элитэ ехэ ород совет зохёолшо, Ленинскэ шангай лауреат Леонид Леоновой номууд онсо һуури эзэлнэ.

Тиимэһээ зүжэгүүдыень найруулан зохёожо, театрай ёһо гуримда дадхаажа табихань илангаяа орёо хүшэр шуу. Тиихэдэ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив бэрхэшээлһээ айгаагүй, Леонид Леоновой «Ленушка» гэжэ зүжэг найруулан табижа, олон тоото харагшадые баясуулаа.

Сэхыень хэлэхэдэ, зохёолой гол түлэб удхые, тэрэнэй һайн талые тайлбарилжа шадаа. Тиигэхын тула гурбан бэрхэшээл дабаха баатай болоо.

Нэгэдэхинь, уран зохёолшо Гунга Чимитов энэ зүжэгые оршуулхадаа, бүхы маяг хэлбэрииень наринаар сахижа, хүн бүхэнэйнь хөөрөөе тодо хурсаар, уһан буряадаар гаргаа ха юм. Уран зохёол ондоо хэлэндэ оршуулагдахадаа хубилхаа панадаг, даотагдашагүй уран хурса зүйлнүүдынь олонхи ушарта хазагайруулагдадаг шуу. Харин энэ зүжэгые ородоор, буряадаар уншаад, хэды дахин хараад байхадаа, найруулан табигша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. Сахиров оршуулагшатай үгэеэ ойлголсожо хүдэлөө гэжэ хэлэхээр.

Хоёрдохинь, зүжэгэй рольнуудта наадаһан артистнарай гол зорилгоёо зүб ойлгожо, фашис булимтарагшадтай үсэд шангаар тэмсэхэ нангин хэрэгтэ ами бэеэ зорюулһан хүнүүдэй түхэл шэнжые, абари зангые, һанал бодолые тодо һонороор зураглахые оролдоо. Найруулан табигша Ф. С. Сахиров артистнарта рольнуудыень тааруулжа даалгаһан байна.

Гурбадахинь, зүжэгэй шэмэглэл гоёолто гол түлэб удхадань харюусана, дайсанай эзэмдэһэн һууринай түхэл шарайе элишэлэн зураглана. Үзэгдэлэй һэлгэгдэхэ тума сцэнэ эрьелдээд, тон соморхоноор түхеэрэгдэһэн гэр байра, хашаа, түмэр харгы шадар болоһон үйлэ хэрэг харанабди. Поездын түерхэ абяан дуулдаад, уданшьегүй дүтэлжэ ябаһыень харуулһан гурбан түхэреэн толон ялагашаад, түмэр харгыһаа халиһыень ойлгонобди. Энэ талаар зурааша В. В. Тевелев нилээд һайшаалтай шиидхэбэри хээ.

...Дайнай үеын эрхэ байдалые гэршэлһэн хүгжэм һүрөөтэйгөөр гэхэ гү, али жэхыдэһэ хүрэмөөр зэдэлээд, зүжэгэй үйлэ эхилшэнэ. Сельсоведэй түрүүлэгшэ Василий Васильевич Похлёбкин (Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Б. Бутуханов), КПСС-эй райкомой инструктор Полина Акимовна Травина (Буряадай АССР-эй габьяата артистка В. И. Амханова) хоёр нютаг зониие суглуулаад, дайсадтай хайшан гэжэ тэмсэхэ тухай суглаа хэнэ. Энэ хоёр хүн нэгэ һанал бодолтой, зорилготойшье һаа, абари зангынь ташха ондо ондоо байха юм. Тиигэбэшье ёһотой бэрхэ эмхидхэлшэ, арад зонтой хөөрэлдэжэ шадаха байһанаа харуулна. Похлёбкин — Г. Бутуханов үнэхөөрөөшье эгэршэгүй хатуу сэдьхэлтэй, аюултай байдалда ороходоо мэгдэнэгүй, тон зүбтэй, дайсаниие бута һамна сохихо хэрэгтэ аша туһатай шиидхэбэри хэхые оролдоно. Хүн бүхэндэ найданагүй, һэмээхэн адаглан шэртэнэ, шалгаадшье туршана. Энэ талыень Буряадай АССР-эй габьяата артист Георгий Бутуханов онобшолон барижа, аюултай шахардуу байдалай үедэ хүнүүдэй сэдьхэлдэ зориг бадаруулжа шадана. Партиин райкомой инструктор Травинада нэжэг түрэхэнь мүн баһа өөрын удхатай. Буряадай АССР-эй габьяата артистка Валентина Амханова тон зүб, хүнэй сэдьхэл доһолгомо харюу үгөөд, комиссар эхэнэрэй түхэл шэнжые. абари зангые үнэншэмэ хурсаар зураглана.

Жэшээнь, Лена басаганай (артистка М. Зориктуева) шахардуу байдалда ороод, инаг дуратай хүбүүнэй, танкист Темников Дмитрий Васильевич (артист В. И. Кондратьев) гэгшын хүндөөр шархатаад, мэдэрэлгүй дэмыржэ, зобожо хэбтэхэ үедэшье тэбдэнэгүй, харин ёһотой бэрхэ эмхидхэлшэ, эжы мэтээр хөөрэлдэжэ, зулгы хонгор сэдьхэлдэнь ургы сэсэг бадаруулна.

Дайн дажар, инаг дуран... Одоо нэгэ хэмжээндэ багтахагүй, ондо ондоо удхатай үгэнүүд ха юм. Теэд ямаршье дайн, гал түймэр хүнэй инаг дурые, ажамидаралые үгы хэжэ шадахагүй гэжэ ойлгуулһаниинь илангаяа ехэ удха шанартай. Эрхэ сүлөөтэ байдалай, газар нютагайнгаа, гал гуламтынгаа түлөө эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэхые булта мэдүүлнэ. Дайн дажарай боложо, гал утаанай соробхилжо байһан шахардуу хүшэр үе сагташье инаг дуран сэсэглэн һалбаржа, иимэ һайхан дуранай түлөө Устинья (артистка Т. Цыренжапова ба Д. Сангажапова), Дракин Илья Степанович (артист М. Жапхандаев) болон бусад тэмсэжэ, хэзээдэшье, ямаршье сагта дайсанда һүрөө даруулхагүй агууехэ арадай үнэн сэхэ хүбүүд, басагад байһанаа харуулна. Зүгөөр эдэнэр нэгэ эсэгын үринэр шэнги адлирхуу бэшэшье һаа, нэгэ бодолтой, нэгэ эрмэлзэлтэй байна. Энэ талыень дээрэ дурдагдаһан бэлигтэй залуу артистнар онсолон тэмдэглэнэ, бүришье удхатай болгоно. Залуу бэлигтэнэй ульгам хурсаар наадажа, мартагдашагүй образ зураглаха хэрэгтэ ахамад артистнар, жэшээнь, РСФСР-эй габьяата артистнар П. Н. Николаев, Г. Ф. Лосев, Д. Д. Дондуков, мүн Буряадай АССР-эй арадай артист Б. Г. Аюшин, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Г. Б. Бутуханов, В. И. Амханова, Н. Ц. Шагдарова, Л. А. Абушеева гэгшэд түшэг тулгуури боложо үгэнэ. Тиигэншьегүй яахаб даа. Нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоһон ахамад нүхэдэйнгөө бэлиг шадабарида һуража, уран мэргэжэлээ нарижуулна ха юм. Энэ талаар Леонид Леоновой «Ленушка» гэжэ зүжэг илангаяа ехэ удхатай, туһатайшье.

Жэшээнь, Дракин Максим Петрович (артист П. Н. Николаев) одоо эгэршэгүй хатуу сэдьхэлтэй, түрүүшээр хэншье байһанаа ойлгуулдаггүй орёо хүшэр һанал бодолтой хүн. Эхэ оронойнгоо аюултай байдалда ороод байхада, хажуу тээ байгаагүй, дайсадта хороо бусалжа, үһөө нэхэжэ, илалтын үдэрые дүтэлүүлэлсэжэ ябанал. Харин тэрэнэй дүү Степан Дракин (РСФСР-эй габьяата артист Д. Дондуков) дайсан байһанаа мэдүүлэнгүй, могойн мүрөөр годиржо ябатараа балшыса баригдаад, зоной урда шанга харюу барина. Потапыч (Буряадай АССР-эй арадай артист Буянто Аюшин) үбгэрхэ наһандаа шог зугаа гаргажа ябаашье һаа, тон харюусалгатай, аюултай даабари дүүргэжэ шадана. Үгышье һаа, Мамаевые (РСФСР-эй габьяата артист Георгий Лосев) абаад үзэе. Одоо тодо хурса, тобоймо һайн образ зураглана. Оройдоо юушье хайрланагүй, ами наһаяашье үгэхөөр бэлэн ябана.

Ниитэлэн хэлэхэдэ, буряад драмын театр Леонид Леоновой «Ленушкые» найруулан табижа, совет олон яһатай искусствын хани барисаатайгаар хүгжэхэ, бэхижэхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулжа байһанаа үшөө дахин харуулба. Дайнай дүүрэһээр гушаад шахуу жэл үнгэрөөшье һаань, гал түймэр үшөө хүсэд сарагдаагүй, тиимэһээ хододоо һэргэг, һэримжэтэй байхыемнай һануулна.

М. ОСОДОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Леонид Леоновой «Ленушка» гэжэ зүжэгһөө гурбан хэһэг харуулагдана.

К. МУНКУЕВАЙ фотонууд.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЭВЕНКЫН БАЯЛИГ

Национальна округой газар дайда дээрэһээ шпат, графит, түмэрэй руда, шуу нүүрһэн болон бусад ашагта малтамалнууд олдоһон байгаа. Семен Степановай хүтэлбэрилдэг үрэмдэгшэдэй бригадын гэшүүд Суюмба тосхон шадар һаяхан газай хэбтэшэ олобо. Эндэхи скважинаһаа сүдхэ сури 200 мянган кубометр газ абтахаар хараалагдана. Эвенкэдэ үрэмдэлгын хүдэлмэри хэдэг «Красноярскнефтегазразведка» трестын мэргэжэлтэдэй тодорхойлһоной ёһоор, эндэ нефть олдожо болохо гээд тоологдоно.

(ТАСС-ай корр.).

Эвенкын округ.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮҮСХЭЛ

Хонин ажалда саашадаа хэн хүдэлхэб гэһэн асуудал Агын округой ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал татаһаар үнинэй. Округой ажахынуудта нэгэ миллион хонин тоологдоно. Наһатайшуул пенсидэ гарана, залуушуул хонин ажалда хүдэлхэ дурагүйшэг байна. Мүнөө үеын техникээр хангагданги табан ажал залуушуулай дура буляадаг байха юм.

Цокто-Хангилай дунда һургуули дүүргэһэн 10 залуушуул хонин ажалда орожо, комсомол-залуушуулай бригада эмхидхэхэ гэжэ шиндэбэ. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна бюро залуушуулай үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, тэдэнэй ажаллахада таатай зохид эрхэ байдал олгобо.

Залуушуул мүнөө сугтаа хүдэлнэ, тэдэнэй ажалые дүршэлтэй хонишон Лодон Лойдоков ударидана. Энэ бригадада 2300 хонин, гараар, хоёр трактор, «Москвич» түхэлэй автомашина олгогдоһонхай. Бригадын гэшүүдтэ ажалай тусхай хубсаһан, мүн амархадаа үмдэхэ хубсаһан захигдаа. Тэдэнэй байрладаг шэнэхэн вагончигууд соо телевизор, хүгжэмэй инструментнүүд бии.

Округой бусад ажахынуудта залуушуулай үүсхэл халуунаар дэмжэгдэжэ, иимэ бригаданууд эмхидхэгдэнэ.

Б. РАБДАНО,
ТАСС-ай корр.

Агын округ.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Холын хойто зүгэй Тазовский тосхондо «Заполярный» гэжэ магазин нээгдэбэ. Тус магазинда орогшод хэрэгтэй юумэеэ өөһэдөө шэлэн абаха аргатай. Шэнэ магазинда элдэб янзын эд бараан табигданхай. Хүнүүдэй захил абтажа байдаг.

Тазовска район — Ямало-Ненецкэ округой эгээл хойто зүгэй район болоно. Тус райондо һүүлэй жэлнүүдтэ барилга ехээр хэгдэдэг боло. Жэшээнь, Хойто Мүльһэтэ далайн эрье шадархи Гыда һууринда интернат һургуулиин һурагшадта столово нээгдээ. Находко тосхондо хүүгэдэй сад нээгдэжэ, багашуулые баясуулба. Карта дээрэ шэнээ тэмдэглэгдээгүй Газсала тосхондо спортын зал барилгажа, ашаглалгада оруулагдаба. Эндэ геологууд ажаһуудаг юм.

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.

Ямало-Ненецкэ округ.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭЛГЭ

Усть-Ордын техническэ мэргэжэл олгохо 11-дэхи училищида түрүүшын һурагшад абтаба. Тус училищида бульдозерой, скреперэй, грейдерэй, экскаваторай машиннистнүүдые бэлдэхэ юм.

Округой, мүн хүршэ районуудай ажахынууд намагтай газар хатааха, гандадаг газар уһалдаг болохо талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг болоо. Тиимэһээ гидромелиоративна техникэ жолоодогшод олоор хэрэгтэй боложо, округой түб һууриндa шэнэ училищи нээгдээ.

Тосхоной баруун-урда захада шэнэ училищиин һуралсалай-үйлэдбэриин байшангуудай комплексын барилга дүүрэнтэжэ байна. Тэндэнь һуралсалай байшан, мастерскойнууд, табан дабхар хамтын байра, гараж бодхоогдоно.

А. ГАЙДАЙ,
ТАСС-ай корр.

Усть-Ордын округ.

ТҮРЭЛ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

Ой тайгада Коми-Пермягай хизаарай хүн зон Октябриин революциин урда тээ үзэг бэшэггүй байһан юм. Үльгэр болон дуунууд үеын үедэ дамжуулагдадаг байгаа. Совет засагай үедэ өөһэдынгөө хэлэн дээрэ бэшэдэг уран зохёолшод эндэ урган гараһан байна. Эндэхи зохёолшодой бүтээлнүүд округһоо холуур мэдээжэ болоо, Москва болон бусад городуудта хэблэгдэнэ.

Бэлигтэй уран зохёолшо Анатолий Баяндинай туужанууд, рассказууд олон үндэһэ яһатанай уншагшадай дура буляажа шадаа. Валерьян Боталов, Иван Минин гэгшэдэй зохёолнууд ород, коми хэлэнүүд дээрэ хахад миллионһоо үлүү хэһэгээр хэблэгдэнхэй.

Округой үнинэй поэдүүдэй нэгэн Степан Караваевай «Пусга коста» гэжэ түүхэтэ поэмэнүүдэй суглуулбари һаяхан хэблэлһээ гараба. Коми, перми яһатанай түрүүшын агитатор Анна Хомякова, тэрэнэй ород нүхэр, чекист Алексей Добрынин гэгшэдэй хуби заяан тухай энэ суглуулбари соонь уран гоёор хөөрэгдэнэ.

А. КУПРИЯНОВ,
ТАСС-ай корр.

Коми-Пермягай округ.

НАЦИОНАЛЬНА БАЛЕТ

Юрын танцаһаа балет хүрэтэр — иимэ зам Камчатскын бага яһатанай искусство гаталан гараба. Энэ искусствын хүгжэлтэдэ зорюулагдаһан үдэшэ-концерт Корягай округой түб Палана тосхондо болоо.

Эндэхи үндэһэ яһатанай танцанууд урдань мэдээжэ бэшэ һэн. Хатарагшад шубууд ба ан гүрөөлэй хүдэлсые миил дууряадаг байгаа. Совет засагай үедэ бага яһатанай искусство хүгжэн һалбараа, эндэхи уран бэрхээр наададаг бэлоо, национальна түрүүшын баледүүд табигдаа.

Арадай танцануудай бэрхэ гүйсэдхэгшэд — багша Т. П. Лукашкина, поэт Г. Г. Поротов гэгшэд коряк танцын түрүүшын ансамбль эмхидхэбэ.

Тундрын арадай урданай ба мүнөө үеын танцанууд тэрэ үдэшэ гүйсэдхэгдөө. Корягай түрүүшын балетмейстер, һайн дуранай искусствын бүхэроссин фестивалиин лауреат Сергей Кевевтегин, хүүгэдэй «Каюю» гэжэ хореографическа ансамбль, коряк арадай танцын «Мэнго» гэжэ ансамбль үдэшэ-концерт дээрэ онсо шалгарһан байна. Национальна баледүүдые табиһан энэ ансамбль Камчаткаһаа холуур мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй һайн дуранай артистнар Эхэ оронойнгоо олохон городуудаар, мүн ГДР-тэ, Монгол орондо аяншалһан байха юм.

М. ЖИЛИН,
ТАСС-ай корр.

Корягай округ.

Мария Маркеловна Алексеева Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хорёод шахуу жэл хүдэлжэ, нилээд дүршэлтэй болоһон. Һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ. Халаанайнгаа даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаажа, хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэнэ. Мария Алексеева мүнөө ерэхэ жэлэй февраль һарын түсэбөөр продукци гаргажа байнхай.

Нүхэрэйнгөө дүй дүршэлые халан абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд үндэр бүтээсэ түйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. М. Алексеева ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШЭНЭ НОМУУДТАЙ ТАНИЛСАХА ГЭБЭЛ...

Политическэ литература совет хүндэ тон ехэ хүндэтэй болонхой. Тэрэнэй мүнөөнэй удха шанар ба үүргые иимэ тоонууд элеэр гэршэлнэ: 1972 ондо орон доторнай 3,5 мянган элдэб гаршагтай политическэ номууд 100 миллион шахуу хэһэгээр хэблэгдэн гараһан байна.

Зүгөөр энэ баян литература политическэ ба экономическа һуралсалай һургуулинуудта һайнаар хэрэглэгдэнэгүй. Юундэб гэхэдэ, олонхи ушарта нютаг. нютагай библиотекэнүүдтэ ямар номууд ороноб гэжэ хүнүүд һайнаар мэдэнэгүй бшуу.

Пропагандист бүхэн түбхын түрүүн библиотекэнүүдтэй холбоотой байха зэргэтэй. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ литературатай пропагандистнарые танилсуулха байна.

Обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай библиотекэ энэ талаар зарим тэды ажал хүдэлмэри ябуулдаг. Манай библиотекэдэ 50 мянган ном бии.

Марксизм - ленинизмын классигуудай зохёолнууд, КПСС-эй шиидхэбэринүүд ба документнүүд, түүхэ, философи, политическэ экономи, научна коммунизм болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөн тушаа элдэб номууд манай библиотекэдэ олон юм. Энциклопеди, справочник, статистическэ суглуулбари гэхэ мэтэ юумэдшье бии.

Нэн түрүүн политическэ, экономическа һургуулинуудай, семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэд, политинформаторнууд, агитаторнууд, политическэ ба экономическа һуралсалай һургуулинуудта ябагшад, марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй шагнагшад нэн түрүүн манай библиотекэһээ номуудые абаха эрхэтэй.

Пропагандистнар болон политическэ, экономическа һургуулинуудай шагнагшадай политическэ, методическа, уран һайханай литература, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые шэлэн абаха хэрэгтэ манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд туһалха байна.

Политическэ литература һайн мэдэдэг пропагандист шагнагшадтаа тэрэ литература дурадхаха, тэрэ литературада түшэглэхэ аргатай байна бшуу. Тиимэ литературын список политическэ, экономическа һуралсалай һургуулинуудай һуралсалай программа соо заагдаһан байдаг.

Шэнэ литературатай танилсаха дуратайшуулда зорюулагдаһан «В мире книг», «Книжное обозрение» гэжэ журналнуудые библиотекэ уншагшадта дурадхана. Эдэ журналнууд болон номуудые зүбөөр хэрэглэжэ, зүбөөр хандажа шадабалтнай, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд танда туһалха.

Номууд сооһоо хэрэгтэй баримта, мэдээнүүдые абажа һураха гээшэ мүн лэ шухала хэрэг. Номуудта анхарал хандуулха, шагнагшадые номуудай баялигтай танилсуулха, литература зүбөөр хэрэглэжэ һургаха, марксизм-ленинизмын зохёолнуудые өөһэдөө шудалхаар шагнагшадые һургаха гээшэмнай мүн лэ пропагандистын гол зорилго болоно.

В. БОЛЬШАКОВА,
Политическэ гэгээрэлэй байшангай библиотекые даагша.

ОТДЕЛЕНИ БҮХЭНДЭ — АГИТБРИГАДА

Ториин совхозой залуушуул өөһэдынгөө хүсөөр концерт наада бэлдэжэ ажалшадтаа харуулдаг үнинэй ёһо заншалтай.

Буряадай республикын соёлой габьяата ажал ябуулагша М. Г. Ахмадулинай хүтэлбэрилдэг Ториин соёлой байшангай агитбригада совхозойнгоо гүүртэ, отарануудаар айлшалжа, элдэб һонирхолтой хөөрэлдөө хэдэг, концерт наада харуулдаг байна. Комсомолшуудай эмхиин үүсхэлээр совхозой отделени бүхэндэ иимэ агитбригадануудые эмхидхэхэ шиидхэбэри абтаһан юм. Тиин Елена Осокина Ехэ-Наран тосхондо агитбригада эмхидхээ. Тэдэнэр ганса түрэһэн тосхондоо концерт наада харуулдаг бэшэ, мүн хүршэ хүдөө тосхонуудаар айлшалдаг байна.

Тэдэнэрэй удаа Алцагай отделенидэ агитбригада эмхидхэгдэжэ, амаралтын үдэрнүүдтэ малшадта туһалдаг, уласхоорондын байдал тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг, концерт наада харуулдаг болобо. Энэ коллектив эмхидхэлгэндэ комсомолой комитедэй секретарь Д. Ж. Бадмаев, һургуулиин директор Б. С. Балданов гэгшэд ехэхэн хубитаяа оруулаа гээшэ. Совхозой табадахи отделенидэ үшөө нэгэ агитбригада эмхидхэгдэбэ. Тэрэниие тус отделениин түрүү комсомол басаган Светлана Южикова хүтэлбэрилнэ. Отделениин хүдэлмэришэд Валентина Южикова, Татьяна Бобылева гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Тори, Ехэ-Наран, Зэлтэрэ тосхоной арад зон ехэтэ һонирхон, тэдэнэй бэлдэһэн концерт наада харана. Концерт табихадаа, олон янзын һонирхолтой номернуудые харуулжа, совхозой агитбригаданууд арад зондоо хүндэтэйшье, суутайшье болонхой юм.

А. ЕЛИСЕЕВ.

КРОКОДИЛНУУД ЮУНДЭ ҮСӨӨРНЭБ

Катернай Мерчисон гэжэ хүүюуртэ аалиханаар дүтэлбэ. Африкын энэ үзэсхэлэн газар нютагые буулгажа абахын тула палуба дээрэ сугларһан аяншалагшад фотоаппарадуудаа бэлдэнэ. Нил мүрэнэй уһан хабшал хүмэгэй хоорондуур урдан, хөөһэтэжэ, бурьялжа байгаа хүүюур руу шааяна.

Мантан томо шүдэнүүдтэй амаа ангайлдаһан Нилэй крокодилнууд элһэн харья дээгүүр, адаалхай һөөг бургааһанай үдхөөр урган эрьеэр таашаангяар игаан хэбтэнэ. Эндэхи газар эдэнэртэ жаргалай орон гэжэ хэлсэдэг юм. Угандын Мерчисон фоллс гэдэг национальна парк соо Африка түбидэхи эгээл олон крокодилнууд ажамидардаг, тэдэниие агнахань эндэ огто хориултай.

Катераа эрьедэ дүтэхэнүүр ябуулхыень фотоаппарадуудтай, кинокамерануудтай аяншалагшад жолоошониие гуйна. Ангайлдаһан заапагар схэ, шаб шара амыень буулгажа абахые хүн бүхэн хүсэнэ хэбэртэй. Аюул тухайда мэдэнгүй, бишыхан боро шубууд аман соонь һуушаха юм. Бидэниие хараад хөөрсэгэнэлдэһэн крокодилнууд «пүлд» гэлдээд лэ хойно хойноһоо уһа руу ороно... Африкан крокодилнуудай урашагта оролго энээнһээ эхилнэ.

Үндэгэнүүдтэй уурхайгаа эмэ крокодилнуудай орхимсоорнь, гиенэнүүд, мангустанууд, варанууд гүйлдэжэ ерээд, тэдэниие зооголхоёо агшалшана. Эмэ крокодил уһанда дүтэхэнэ гүйхэн нүхэ малтажа, уурхай заһадаг. Эндээ 50 хүрэтэр үндэгэ түрөөд, элһээр, ногоогоор хушадаг юм. Эмэ крокодил хажууһаань холодонгүй, уурхайгаа хаража байгаад 90 хоноһон хойно үндэгэнүүдээ дүмүүхэнээр малтажа гаргадаг байна.

Үндэгэнһөө гараһан крокодилай үрэнүүд дары уһа руу ороод, тэнжэжэ захалдаг юм. Эдэнь гол түлэб дунгарнуудаар, шанага хорхойнуудаар, саашадаа бахануудаар, элдэб шубуудаар, үрхэ хулганануудаар хооллодог. Үндэгэнһөө гараһанһаань хойшо хүхэ дэглы, харсага, сом загаһад, хэтэржэ ерэхэдээ уһанай мэлхэйнүүд эдэнэй хойноһоо агнадаг байна. Хаа-яа марабу гэдэг хилэн шубууд уурхайдань дүтэ шадар байрладаг юм. Ута хушуутай, ягаа-улаан зогдортой, мантан томо тэдэ шубууд үндэгэнһөө һая гараһан крокодилай үрэнүүдые бүхэлеэр залгижархидаг. Ута шүдэ һоёотой арьяатадай үрэнүүдтэ хорогүй амитадай, шубуудай заримлаа добтолхо ушаршье үзэгдэдэг. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, крокодилнууд улам үсөөржэ байнхай.

Крокодилай арһанай моододо орожо, түйлай үнэтэй болоһон дээрэһээ һүүлэй 10 жэлэй турша соо ангуушад, аралжаа наймаашад крокодилнуудые олоор хюдаһан. Крокодилай арһаар оёгдоһон сүүмхэ, туфли олоной дунда суурханхай. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, Африкын олон гол мүрэнүүдтэ крокодилнууд үгы шахуу болошоо. Харанхы һүни браконьернүүд фонариин гэрэлээр гол мүрэнүүдэй эрьенүүдые зубшажа, крокодилай нюдэдэй ялалзаһан газар тээшэ буудадаг юм...

Крокодил 18 жэлтэйһээ үдэжэ эхилдэг. Эдэнэй үсөөрхэ тудам Африка түбиин олон нуур сөөрэмүүдтэ, гол мүрэнүүдтэ загаһанай нөөсэ баялиг хороно гэжэ мэргэжэлтэд тэмдэглэнэ.

Крокодил үбшэн, үхэһэн загаһа, мүн үерэй үедэ үхэһэн амитадые эдидэг байна. Тиигэжэ «санитарнуудай» үүргэ дүүргэнэ. Магад, энэ ушарһаа эртэ сагай Египедтэ крокодилые нангин амитан гэжэ тоолодог байжашье болоо.

Мүнөө Африкада крокодилнуудые хамгаалха, олошоруулха ябуулга хэгдэжэ байна. Кениин, Танзаниин, Угандын национальна паркнуудта, заповеднигүүдтэ, тодорхойлон хэлэбэл, крокодилнуудые үдхэхэ, эдэниие браконьернүүдһээ хамгаалха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Африка түбидэ эгээн мантан томо крокодилнуудай ажамидардаг Мерчисон фоллс гэжэ парк соо катернуудаар эрьедэ дүтэхэнүүр ябалга хоригдонхой.

М. КУРБАТОВА,
ТАСС-ай корреспондент.

Найроби.

АЖАЛ, ЖАРГАЛ ТУХАЙ ДУУЛАНА

Республиканска выставкэhээ

Самодеятельнэ уран зураашадай республиканска выставкэ облпрофсоведэй байшангай гурбадахи дабхарай зал соо нээгдэбэ. Арадай уран бэлигэй байшангай дэргэдэ байгуулагдаhан самодеятельнэ уран зураашадай клуб энээниие эмхидхэhэн юм. 40 гаран уран зураашадые энэ клуб нэгэдүүлнэ, тэдэнэрэй бүтээhэн эрхим хүдэлмэриие шэлэжэ абаад, олоной үзэмжэдэ табижа, хүн зонтой танилсуулна. Энэ жэлдэ тус клуб иимэ выставкэ хоёрдохёо үнгэргэжэ байна. Биирэ барижа зураг зураха, hүүшэ түнхюурээр hиилэжэ урлаха дуратай 24 зураашад республикын аймаг, нютаг бүхэнhөө 60 гаран хүдэлмэреэ энэ выставкэдэ эльгээгээ.

Эндэ табигдаhан бүтээлнүүдтэй hайнаар танилсаад байхадаа, республика доторнай самодеятельнэ уран зураашадай бэлиг шадабариин нилээд дээшэлhые, ажабайдалые уран хурсаар, гүнзэгыгөөр харуулдаг болоhые гансатал мэдэрхээр.

Түмэр замшан В. С. Конечных эндэ олон зурагуудаа табяа. «Хада уулые, тала дайдые hэтэ дабаhан утаhанууд», «Эсэгын портрет», «Май», «Ажал» гэhэн зурагуудынь олоной анхарал татаха байха. Жэшээлхэдэ, «Ажал» гэжэ зурагтаа хүдэлмэришэн хүнэй соло магтана. Түмэршэ дархан түмэр дабтажа, шэрээжэ, түмэн зондо хэрэгтэй зэмсэг бүтээн дархална. Балта доpohoонь сасарhан монсогорхон ошон дарханай шэг шарайе hүртэйгөөр гэрэлтүүлнэ. Хүдэлмэришэн ангиин нугаршагүй зоригые, мүлжэгшэдэй даралтые hамна сохихоор бэлэн байhые энэ зураг соогоо тэрэ баталан харуулна. Иимэл хүнүүд хаанта засагые үндэhөөрнь усадхажа, жаргалта байдал зохёон байгуулаа гэhэн бодол хүнэй досоо түрөөдхинэ. «Хада уулые, тала дайдые hэтэ дабаhан утаhанууд гэжэ зураг түмэр баханануудай оройгоор дамжажа, аяар холоhоо ерэhэн утаhан хэзээ нэгэтэ харанхы мунхаг байhан Буряад оронииемнай гэрэлтүүлhыень элирхэйлнэ. Ингэжэ Эхэ оронойнгоо заха хизаар нютагуудые зайн галаар хангаха гэhэн В. И. Ленинэй заабариин бодото дээрээ бэелүүлэгдэhые энэ зураг батална. Мүнөө орон доторнай олоор баригдажа байhан ГЭС-үүд. ГРЭС-үүд хүдэлмэришэн хүнэй гараар бодхоогдоно бшуу. Тиимэhээ уран зураашa В. С. Конечных искусствын «хурса хэлээр» хүдэлмэришэн хүнэй соло омогорхон магтажа шадана.

Уран зураашадай холбооной дэргэдэхи мастерскойн хүдэлмэришэн Д. А. Баторов үнихэнэй зураг зуража, дүй дүршэлөөр баян, мэргэжэлтэ уран зураашаhаа дутуугүй бэлиг шадабаритай хүн гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Зунай аяма халуунда, үбэлэй янгинама хүйтэндэ ябажа, хүри-улаан болошоhон шарайтай малшан хүниие тэрэнэй «Орденто хонишоной протрет» гэжэ зураг hануулна. Буряадаймнай суута хонишон Содном Цыденов энэ зурагай прототип боложо үгөө. Гэбэшье уран зураашa энэ хүнэй образоор малшa буряад зоноо магтан дуулахые хүсөө. Тиигэншьегүй яахаб. Буряад угсаатан хэр угhаа хойшо табан хушуун малаа дахадаг малшa зон байhан. Зүгөөр буряад арад мянга түмэн малтай байбашье, хаанта засагай үедэ өөдэ нара хараагүй, үгытэй ядуугаар ажаhуугаа. Гансал Совет засаг малшa буряадуудта зол жаргал олгоо, гүрэн түрын дээдын шагнал хайра үршөөдэг болоо. Уран зураашa энээниие магтан дуулана. «Баргажанай адаг» гэжэ зурагаа Д. А. Баторов модошодто зорюулна. Эдэнэр Сибириин баялиг бологшо модо зөөжэ, хүрэхэ газартань хүргэдэг ажалшa бэрхэ зон ха юм. Уран зураашa национальнa хээ угалзануудые элдэб шэрын үнгэ ниилүүлэн зурана. Тиихэдээ юрэл хуушанай угалзануудые hажаалгаад бүтээжэрхидэг бэшэ юм. Энэ хэрэгтэ творческоор хандажа, өөрынгөө зүгhөө, онсо зүйлнүүдые нэмэжэ оруулдаг, бүри гоё hайхан болгодог байна. Энээниень hайшаан дэмжэмээр.

Яруунын аймагай Нарhата тосхондо ажаhуудаг Д. Б. Гыбанов хэдэн бүтээлнүүдээ выставкэдэ эльгээгээ. Тэрэ сэлгеэ сагаан Яруунын уhа нуурнуудай баялиг — загаhа гуулин дээрэ hиилэжэ харуулаа. Уран зураашa энэ бүтээлээ «Яруунa» гэжэ нэрлээ. Манай хүн зон сүлөө сагтаа элдэб хатар наада эмхидхэжэ, хүхюунээр үнгэргэдэг гээшэ. «Ёохор» гэжэ зураг энээндэ зорюулагдана.

Багшанарай училищи дүүргэhэн Ш. Доржиевай «Буряадни» гэжэ зураг харагшадай hонирхол татана. Буурал толгойтой буряад үльгэршэн домог үльгэрөө түүхэлэн, түүрээн хөөрэнэ. Балшар заахан үхибүүд тэрэниие тойрошонхой, ехэтэ hонирхон шагнана. Энэ үбгэжөөл дэлхэйдэ суурхаhан арюун тунгалаг Байгал далайгаа магтана гү, али холуур алдаршаhан хонишодойнгоо соло дуудана гү, — нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Буряад нютаг тухайдаа магтан, соль

ень дуудана хэбэртэй. 14—15 наhатай үхибүүд эжы абынгаа харууhалдаг малые магтадаг. «Минии эжын ереэгшэн hүтэй, сүүдхэдээ ехэ hү үгэдэг» гэжэ байжа арсалдадаг, буляалдадаг зантай гээшэ. Мүн баhа манай фермын буха хүсэтэй, манайхид диилэхэ, боосолдоё гэжэ байгаад hайрхадаг ушаршье үзэгдэдэг. Ш. Доржиевай «Бухануудай мүргэлдөөн» гэжэ зураг энээндэ зорюулагданхай. Тиимэhээ хүдөө нютагай hайханиие, балшар наhанай талын сэсэг мэтэ арюун тунгалагые энэ зураг hануулна.

Буурал толгойтой пенсионернүүдшье, эдир залуу hурагшадшье энэ выставкэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Бултадаа шэнэ зохёол бүтээлнүүдые эльгээhэн байха юм. Шэнэ нэрэнүүдшье эндэ элирүүлэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, полит-гэгээрэлэй байшангай хүдэлмэрилэгшэ Л. Р. Андрус, арбадахи классай hурагшa В. Буряков (Улаан-Үдэ) гэгшэд тэдэнэрэй тоодо ороно. Жэшээлхэдэ, В. Буряковой «Хонишоной баяр» гэжэ модон дээрэ hиилэhэн бүтээл хаража үзөө. Ьаяхан лэ хохир дээрэ унаhан нарай хурьга хонишон үхибүүндэл адли энэрхыгээр тэбэрин абана. Энэл даа, ажалшa хүнэй баяр, дээдын хэшэг гэжэ эдир зурагшa харуулхые оролдоо. Тиихэдэ Бэшүүрэй аймагай Шэбэртын дунда hургуулиин ажалай багшa Д. Д. Цыренжапов «Нохойхон» гэжэ модон дээрэ hиилэhэн бүтээл эльгээhэн байна. Энэнь баhал олоной дура татана. Энэ нүхэр саашадаа үсэд нэтэрүүгээр хүдэлөөд байбал, бэрхэ hиилүүршэн болохо гэжэ мэргэжэлтэд тэмдэглэнэ. Мүн А. Б. Поляковой «Алтан сагай хаhа», «Намарай үдэшэ» гэжэ бүтээлнүүд бэлиг шадабаритайгаар зурагдаhан байна.

Энэ выставкэдэ табигдаhан зурагуудай эрхим hайнуудынь шэлэгдэжэ, 1974 оной мартда Москвада үнгэргэгдэхэ самодеятельнэ уран зураашадай бүхэсоюзна выставкэдэ эльгээгдэхэ юм.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

Спорт

ЗАЛУУ ХОККЕИСТНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨН

Зургаан оронОй: Чехословакиин, Канадын, США-гай, Швециин, Финляндиин, СССР-эй залуу хоккеистнүүдэй суглуулагдамал командануудай мүрысөөн декабриин 27-до Ленинград хотодо эхилхэ. 6,5 мянган хүнэй багтаха Ленинградтахи Спортын ордон соо энэ наадан үнгэргэгдэхэ юм.

Туршажа үзэхын тула тус наадан үнгэргэгдэхэ байна. Хэрбээ мүрысөөнэй амжалтатай байгаа hаань, залуушуулай суглуулагдамал командануудай дэлхэйн чемпионат эмхидхэхэ тусхай асуудалые Хоккейн уласхоорондын лиги (ЛИХГ) зүбшэн хэлсэхэ байна. 19—22 наhанай спортсменүүд энэ мүрысөөндэ хабаадаха. Гэбэшье Канадын 21-тэй хоккеистнүүдэй профессиональна клубуудтай хэлсээ баталха эрхэтэй байжа, эгээл бэлигтэй бэрхэнүүдэйнь иимэ клубуудта наададаг байhан дээрэhээ наhанайнь хэм хэмжүүр хубилгахые Канадын түлөөлэгшэд гуйhан байна. ЛИХГ-эй конгресс энэ гуйлтыень хангаа: 19—20 наhанай хоккеистнүүд Ленинград ерэхэ.

Канадын, американ командануудай хабаадалгатайгаар Ленинградтахи мүрысөөн бүри hонирхолтойгоор, орёо шанга тэмсэлдэ үнгэрхэ байха гэжэ хоккейдэ дуратайшуул хүлеэнэ. СССР-эй хоёрдохи суглуулагдамал командын ахалагшa тренер Борис Майоров ингэжэ хөөрэнэ:

— Манай оронОй ба үндэр мэргэжэлтэй спортсменүүдые бэлдэжэ шададаг Канадын залуу хоккеистнүүдэй мэргэжэл шадабариие, бэлэдхэлые сасуулан харахада, угаа hонирхолтой байха.

— Хоккейдэ дуратайшуулhаа гадна, мэргэжэлтэдшье Ленинградта үнгэргэгдэхэ уласхоорондын мүрысөөгөөр hонирхоно, — гэжэ СССР-эй суглуулагдамал командын ахалагшa тренер Всеволод Бобров нэмэжэ хэлэнэ. — Шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, нэгэ жэгдэ, бэлиг шадабаритай спортсменүүд хабаадахаар хүлеэгдэнэ. Энэнь дэлхэйн хоккейн хүгжэлтэдэ hайнаар нүлөөлхэ байна. 1974 оной дэлхэйн ба Европын чемпионадта бэлэдхэл хэхэдээ, залуушуулай мүрысөөнэй гол наадануудай буулгабариие дахин дахин табижа, заабол харахабди.

Владимир ГУРЕВИЧ. (АПН).

ШВЕЦИДЭ БОЛОХО НААДАНУУДАЙ УРДА ТЭЭ

«Ахерныи кубогта», «Ододой кубогта», «Полярисай кубогта» хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөнүүд 1973 оной декабриин 26-hаа 1974 оной январиин 4 болотор Швецидэ үнгэргэгдэхэ юм. Эдээндэ совет хоккеистнүүд хабаадаха байна.

«Ахерныи кубок» ээлэхын түлөө наадануудта манай командануудай долоо дахин хабаадаhан байха юм. 1961, 1968 онуудта — «Крылья Советов», 1971—1973 онуудта гурбан жэл удаагаар «Спартак» илажа гараа hэн. Энэ удаада Москвагай «Динамо» «Ахерныи кубогта» хүртэхын түлөө мүрысэхэ.

Воскресенскын «Химик» «Ододой кубок» ээлэлгын наадaнда хабаадаха. 1967, 1968, 1970 онуудта «Химик» «Ододой кубок» абаhан юм. Тиихэдэ тэрэ «Полярисай кубок» ээлhэн түүхэтэй. 1973 ондо воскресенскынхид «Ододой кубок» ээлэлгын наадaнда гурбадахи hуурида гараа hэн.

Энэ жэлдэ Горький хотын «Торпедо» «Полярисай кубогай» наадaнда совет хоккейе түлөөлхэ юм. 1968, 1972 онуудта тус команда «Полярисай» мүрысөөндэ илалта туйлаhан байгаа.

Борис ЛЕВИН. (ТАСС).

ТОБШО ЬОНИН

ХОККЕЙ. «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө заншалта мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал команда дүрбэн наадaнда бултандань илажа, түрүү hуури ээлбэ. Тиигэжэ манай команда СССР-эй хоккейн федерациин, мүн «Известия» газетын шанда хүртэhэн байна.

Мүрысөөнэй hүүлшын үдэр совет хоккеистнүүд Чехословакиин командатай уулзажа, 7:1 тоотойгоор шүүгээ.

Дүрбэн очкотой Чехословакиин команда хоёрдохи hуурида гараа. Финляндиин хоккеистнүүд гурбан очкотойгоор гурбадахи hуури ээлбэ. Польшын команда — дүрбэдэхи, дэлхэйн вице-чемпионууд — Швециин хоккеистнүүд табадахи hуурида гараа. Скандинавынхид 2:3 тоотойгоор Польшын суглуулагдамал командада шүүгдэhэн байна.

Ингэжэ энэ заншалта мүрысөөнэй түүхэдэ долоодохи хуудаhан бэшэгдэбэ. Совет команда зургаадахиа илаа.

Москвада наадаhан СССР-эй суглуулагдамал команда США-да болохо «Эб найрамдалай мүрысөөндэ» хабаадахаяа мордобо.

КОНЬКИ. Дүтын зайда урилдаалгын мүрысөөндэ дэлхэйн чемпион Валерий Муратов (Коломноhоо) — 158,390, Смоленскын конькишан Любовь Садчикова 179,355 очко абажа, Медеодэ болоhон бүхэсоюзна мүрысөөндэ илаhан байна.

ТРАМПЛИНЬАА ЬҮРЭЛГЭ. Бүхэсоюзна мүрысөөнэй хоёрдохи тур Ленинградта болоjо. Киров хотын арбан юhэтэй динамовец Алексей Боровитин трамплинhаа hүрэлгэдэ илажа гараhан байна. Эдиршүүлэй дунда оронОй чемпион түрүүлэн 72 метр, удаань 75 метр холо hүрэжэ, 246,6 очко абан, түрүү hуури ээлбэ. Дэлхэйн хоёр дахин чемпион, Горький хотын түлөөлэгшэ Гарий Напалков хоёрдохи hуурида гараа. Тэрэнэй нютагай Вячеслав Щербаков гурбадахи hуури ээлhэн байна.

БИАТЛОН. Биатлоноор 20 километрэй зайда мүрысэхэдөө, Ленинградай спортсмен Ринат Сафин бултанhаа булюу байжа, илалта туйлаа hэн. Декабриин 23-да «Олимпия» гэжэ спортклубай шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ 10 километртэ урилдахадаа, мүн лэ нэгэдэхи hуури ээлжэ, алтан медаляар шагнагдаба.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

УЛААН-БААТАР

МНРП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

МНРП-гэй Центральна Комитедэй пленум декабриин 24-дэ Улаан-Баатарта болобо.

МНР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Д. Содномой хэлэhэн «1974 ондо МНР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай», МНР-эй финансын министр Ц. Моломой хэлэhэн «МНР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджет тухай» элидхэлнүүдые пленумдэ хабаадагшад шагнажа, зүбшэлhэн байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

УЛААН-БААТАР

Арадай Эхэ Хуралай сесси

ТАСС

МНР-эй Арадай Эхэ хуралай сесси декабриин 24-дэ Улаан-Баатарта нээгдэбэ. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

1974 ондо МНР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай, МНР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджет тухай, МНР-эй 1972 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай, МНР-эй Арадай Эхэ хуралай Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалнууд сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдана.

УЛААН-БААТАР

МОНГОЛОЙ ГОРНЯГУУДАЙ ЬАЙНДЭР

ТАСС

Шахтернуудай hайндэр үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Монголой Арадай Республикада тэмдэглэгдэбэ. Революциин урда тээ жэлдээ 800 тонно шулуу нүүрhэ үгэдэг ори ганса шахтатай байhан энэ орондо мүнөө нүүрhэнэй промышленностиин гүйсэд оньhожоруулагдамал предприятинууд баригданхай. Арадай ажахын энэ hалбарияа хүгжөөлгэдэнь Советскэ Союз МНР-тэ аха дүү ёhоной туhа хүргэнэ.

Бүтээсэ ехэтэй техникэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар шулуу нүүрhэ малтан абалга таhалгаряагүй ургажа байнхай. Хэрбээ 1940 ондо МНР-тэ, хүн зондо хүртэсын талаарнь абажа харабал, хүн бүхэндэ 235 килограмм шулуу нүүрhэнэй хүртэдэг байгаа hаань, харин мүнөө республикын хүн бүхэндэ 1700 гаран килограмм шулуу нүүрhэн хүртэнэ.

Монголой горнягууд ажалай амжалта илалтануудые туйлажа, hайндэрөө угтаба. Шарын голой шулуу нүүрhэнэй уурхайн шахтёрнууд социалис мүрысөөнэй манлайда ябана. 11 hарынгаа түсэбые эдэнэр 101,9 процент дүүргээ. Энэл жэлэй 9 hарын турша соо Шарын гол 22,7 миллион тугригэй олзо оршо республикадаа үгэhэн байна. Нүүрhэ малтан абалгые оньhожоруулhанай, автомадаар хангаhанай, ажалай эмхидхэл hайжаруулhанай ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаа бшуу.

Бэрхын уурхайн коллектив ажалай ехэ амжалта туйлан, hайндэрөө угтаба. Түсэбhөө гадуур хэдэн зуугаад тонно плавиково шпат — промышленностиин үнэтэ түүхэй эд үгэхэ уялга тус предприятиин хүдэлмэришэд абаhан байна.

Горнягууд Монголой хүдэлмэришэн ангиин түрүү отрядуудай нэгэн болоо.

РИМ

Гэшүүнэй биледүүдые hэлгэлгэ

ТАСС

Жэл бүри гэшүүнэй биледүүдые hэлгэхэ ба шэнэ гэшүүдые абаха талаар Италиин залуушуулай коммунис фераациин ажал ябуулга Италида амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Ьарын турша соо 53 мянга гаран залуу коммунист шэнэ биледүүдые абаа, эдэнэй дунда 10 мянга гаран хүниинь федерацида түрүүшынхеэ ороо.

УЛААН-БААТАР

Баян ургаса

ТАСС

1973 ондо Монголой хүдөө нютагуудай ажалшад hайнаар ажаллаhан байна. Эдэнэр 8 миллион шахуу түл абажа түлжүүлhэн, 31 миллион пүүд таряа хуряаhан, адуу малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэhэн байха юм. Ургаса хуряаха, үбhэ сабшаха асуудалаар хүдөөгэй ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые МНР-эй Хүдөө ажахын министерство, Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй холбооной Дээдэ совет согсолоо. Республикын элдэб госхозуудта ажалладаг 300 гаран комбайнер, тракторист, овощ ургуулагшa, мүн бусад мэргэжэлтэд мүрысөөндэ илажа гараба.

ВАРШАВА

ПОЛЯК-РУМЫН КОММЮНИКЕ

ТАСС

Марксизм - ленинизмын, социалис интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлhэн ПНР-эй, СРР-эй хоорондохи аха дүүгэй бата хани харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ Румыниин гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Маковескугай хани ёhоной албанай хэрэгээр ПНР-тэ ерээд бусаhанай дүнгүүд тухай поляк-румын хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые министрнүүд зүбшэхэдөө, шахардуу байдал hайжаржа байна, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда шэнэ гол ёhонууд бэхижэнэ гэжэ тэмдэглээ. Уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулгада, аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ СССР, аха дүү бусад социалис оронууд ехэ туpa хүргэнэ гэжэ зааhан байна. Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар үнгэргэгдэжэ байгаа зүблөөн ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээд, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха гэhэн hанал бодолые эрид шууд дэмжэжэ байhанаа элирхэйлээ.

Булимтаран эзэмдэгдэhэн араб газар нютагуудhaa Израилиин сэрэгүүдые бүрин гаргабал, Аюулгүйн Соведэй тогтоолнуудые бэелүүлбэл, Палестинын араб арадай үндэhэн эрилтэнүүдые хангабал, Дүтын Зүүн зүгтэ таарамжатай, бата эб найрамдал хангагдаха гээд этигэжэ байhанаа министрнүүд элирхэйлбэ.

Гвинея-Бисаутүй эрэлхэг арад оронОо Португалиин колонизаторнуудай эзэмдэлгэhээ сүлөөхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Сүлөөлэгдэhэн районуудта шэнэ байдал зохёон байгуулагдана: арадай засаг эрхэдээ орожо, шэнэ hургуули, больницанууд нээгдэнэ, арад зониие эд бараагаар ба эдеэ хоолоор хангаха хүдэлмэри ябуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оронОй сүлөөлэгдэhэн районд дайшалхы отрядуудай парад боложо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БЕЛГРАД

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

ТАСС

СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ И. Броз Титын хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэжэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй Киевтэ хөөрэлдэhыень СФРЮ-гэй Президиум заседани дээрээ зүбшөөд, үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байна. Эдэ хөөрэлдөөнүүдынь амжалтатай, бүхы дэлхэйн дээрэ эб найрамдал саашадань бэхижүүлгэдэ, хоёр оронОй хоорондохи хани харилсаа хүгжөөлгэдэ ашатай туhатай байгаа гээд Президиум тэмдэглээ.

Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй түрүүлэгшэ Д. Биедич заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Польшодо, Чехословакида ошожо ерэhэн тухайдаа мэдээсэбэ.

1973 ондо оронОй ниитын экономико хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтэ тухай, 1974 ондо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай, мүн бусад асуудалнууд тухай мэдээсэлые Президиум зүбшэлhэн байна.

РИМ

ИКП-гэй ЦК-гай УРЯА

ТАСС

Италиин Коммунис партиин дайшалхы орган — «Унита» газетын байгуулагдаhaар 50 жэлэй ойн 1974 оной февралиин 12-то гүйсэхээ байhантай дашарамдулан, Италиин Коммунис партиин Центральна Комитет ерэхэ жэлые Италиин коммунистнуудай газетые бүхы демократическа хүсэнүүдэй нягтаар тойрон жагсалгын жэл болгохо уряатайгаар оронойнгоо ажалшадта хандаhан байна.

Италиин хүдэлмэришэн ангиие нягтаар жагсааха хэрэгтэ, фашизмда эсэргүү, Италиие демократическа ёhoop шэнэдхэн хубилгахын түлөө, социализмын түлөө ажалшадай тэмсэлдэ тус газетэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гээд ИКП-гэй ЦК-гай «Унита» газетэдэ тунхаглагдаhан уряа дотор тэмдэглэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй ба арадай тэмсэлэй манлайда коммунистнуудай газетэ ходо ябадаг байна.

Заводуудта, фабрикануудта, hургуулинуудта газетэ тарааха хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхыень ИКП-гэй ЦК партиин бүхы гэшүүдые уряалба.

БЕЙРУТ

Израилиин харата ябуулганууд

ТАСС

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Израилиин самоледууд Ливанай агаарай дайда руу хэдэн удаа нэбтэрэн opohон байгаа. Гэхэ зуура, хархис этэгээдүүд Ливанай Кабриха, Тулин, Мажделъ, Селим, Хаббария болон оронОй урда захадахи бусад hууриин тосхонуудые артиллереэр буудаба. Бейрудэй хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhoop, буудалгануудhaa уламжалан, олон байшан гэрнүүд, оливкын плантацинууд гэмтээгдээ.

БОНН

ФРГ-гэй министр үгэ хэлэбэ

ТАСС

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэhэ hуури тухай договорто гар табигдаhaар нэгэ жэлэй үнгэрhэнтэй дашарамдуулан, ФРГ-гэй министр Э. Бар «Ди вельт» газетэдэ статья тунхаглуулхадаа, Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаа hайжаруулгада энэ договор шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Договор «ГДР-тэй харилсаа hайжаруулгада шухала үндэhэ hуури табина» гээд Э. Бар бэшэнэ. Харилсаа hайжаруулгада тойбо татагшадые эрид шууд буруушааhан байна.

НЬЮ-ЙОРК

Сэрэгэй хунта дотор хёмороотой

ТАСС

Засаг түрэеэ гартаа абахын түлөө шанга тэмсэл Чилиин сэрэгэй хунтын удамаршадай дунда үргэдэжэ байна. Американ «Ньюсуик» журналай мэдээсэhэнэй ёhoop, одоошье минии «президент болохоор саг тулажа ерээ ха гэжэ адмирал Хосе Мерино Кастро үсэд нэтэрүүгээр хэлээд hаланагүй. Энэ тушаалда тэрэ сэрэгэй удамаршадай түлөөлэгшэ генерал Пиночедые халан hэлгэхые hанаашална. Хунтын далайн-сэрэгэй флодой командовани адмиралай тала барина гээд журнал тэмдэглэнэ. ОронОй «правительствада» тушаал хэргэм хубаарилгада тэрэниие баhан газаашалаа гэжэ командовани тоолоно. Чилиин арад зоноор hунгагдаhан президент Сальвадор Альендиин правительство унагаажа, орон дотор шуhата муухай үйлэ хэрэг үүдхэhэн фашис хунта улам бүри ургажа байгаа экономическа, политическэ бэрхэшээлнүүдые дабажа шадахагүй гэжэ Чилиин байдал гэршэлнэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» декабриин 20-до Воронеж хотодо үнгэргэгдэhэн 35-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото» — Хэншье зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таahан хүнүүд — 5 мянган түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 186 түхэриг, гурбан номер таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2» — Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таahан хүнүүд — 5 мянган түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 104 түхэриг, гурбан номер таahан хүнүүд 4 түхэриг абаха юм.

35-дахи тиражай шүүбэри 1974 оной январиин 1-hээ 30 болотор нөөсэлгын түбэй кассануудаар түлэгдэхэ. Ээлжээтэ тираж декабриин 30-да Москва хотодо үнгэргэгдэхэ байна.

(ТАСС).

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

НЭГЭ ХОНИНЬОО — 31,7 КИЛОГРАММ НООЬОН

Херсонско областиин «Красный чабан» гэжэ племенной заводой 8267-дохи номерой асканийска үүлтэрэй хусаhaа 31,7 килограмм нооhон абтаа. Нооhоной утань 8 сантиметр үдхэн, жэгдэ байгаа. Тэрэ хусые шэгнэхэдэ 144 килограмм татаа.

Иимэ ехэ нооhо үгэдэг үүлтэрэй мал бии болгохо талаар «Аскания-Нова» гэжэ мал ажалай эрдэм шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, дүршэл ехэтэй хонишон Федор Фёдорович Чекоренко гэгшэд ехээр оролдоhон байна.

ЬЭЕЫ ГЭРЭЙ ФАБРИКА

Казахстанай Талды-Курганска областиин Уштобе гэжэ районой түб хотодо hэеы гэр бүтээхэ фабрика ашаглагдажа захалаа. Эндэхи цужам байра соо бүтээсэ ехэтэй станогууд, прессүүд болон бусад түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Тиигэжэ энэ фабрика жэлдээ 11 мянган hэеы гэр гаргажа захалаа.

Иимэ зохидхон, бэлэхэнээр табигдадаг, зөөгдэдэг гэр хонишодто ехэ хэрэгтэй. hэеы гэрэй hайн байhые гансахан Казахстанай, Дунда Азиин республикануудай хонишод, адуушад мэдэрээ бэшэ, мүн Холын Хойто зүгэй оро үсхэбэрилэгшэдшье ойлгоо.

Энэ фабрика дүүрэн хүсэөрөө хүдэлгэгдэдэг болоходоо хоёр дахин олон hэеы гэр гаргаха юм.

«Овцеводство» журналай 1973 оной 12-дохи номерhoo абтаба.

ТУУЛАИ ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭД

Краснодарай хизаарай Тимашевскэ райондо 1968 ондо туулай, ан үсхэбэрилхэ дуратайшуулай холбоон байгуулагдаhан юм. Мүнөө энэ холбоон 600 гаран хүниие нэгэдүүлнэ, тэдэнэй 80 процентнь пенсионернүүд.

1972 ондо энэ холбооной гэшүүд 30 мянга гаран туулайн арhа, 41 тонно туулайнуудые худалдаhан байна.

«Кролиководство и звероводство» журналhaa абтаба.

СЕЯЛКЭШЭН — АВТОМАТ

Украинын хүдөө ажахын машина бүтээлгын эрдэм шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд сеялкэшэнэй оролдо хүдэлхэ оньhон түхеэрэлгэ бии болгоо. Энэ электронно нюдэн агрегадай бурууу тахаар лэ тракторай кабина руу түяагаар, абяагаар дуулгаха байна. Сеялкын хэды тонhо шоройдо дарагдаашье hаа, энэ түхеэрэлгэ өөрынхеэ хэдэлэ байха.

«Сельская Новь» журналhaa абтаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Минии бригада» — Г. По... говэй статья. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. «Үйлэдбэриие баримжуулха hургуули» — Р. Макальскаягай статья. ТАСС-ай hүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Нөөсэнүүдшье олдоо...» — В. Сергеевэй статья. «Партийна организацинуудта» — суглуулбари. «Нютагай Соведүүдтэ» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда: «Октябриин сасуутан» — А. Рыжковой очерк. Хилын саанаhaа. Манай зүбшэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Хизаар оронОо шэнжэлэгшын булан. «Бар тайга...» зүргэнүүдтэ» — суглуулбари. Элдэб hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

17.15 — «Залуу дуушад» — концертын программа. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — Үхибүүдтэ — «Түрүүшын зам» — телевизионно уран hайханай фильм. 19.55 — Телевизионно hонин. 20.15 — «Джентльмены удачи» — уран hайханай фильм.

«Орбита» харуулна:

21.50 — Үнгэтэ телевидени. «Хани нүхэдэй уулзалга» — телевизионно хүрэжэмтэ фильм. 22.50 — «Хүн ба хуули». 23.20 — 23.30 — Забhарлалга. 23.30 — Үнгэтэ телевидени. Телевизор харагшадай захяалаар зохёогдоhон концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

20.40 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи серии).

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1973 оной декабриин 26. □ 4-дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-02561. Заказ № 0044